

ΚΟΡΩΝΑ Η ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Συνέχεια καίτελος ἴδε σελ. 20.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔρχεται μία ἐπιστολή τῆς θείας μου ἢ μαλλον τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἀνδρός τῆς ἀδελφῆς τοῦ θείου μου (προσπάθησε νὰ ἐνοήσῃς), ἐπιστολή, εἰς τὴν ὑποίαν μας ἀνήγγελλε τὴν ἐπάνοδόν της εἰς τὴν Γαλλίαν μετὰ

Ὁ υἱὸς εἶναι στρατιωτικὸς, ἔπαθε ἀπὸ πυρετοῦς καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβεν ἀναρρωτικὴν ἄδειαν, τὴν ὑποίαν ἔρχεται νὰ διανύσῃ εἰς τὴν Γαλλίαν μαζί με τὴν μητέρα του. Ἐλευθέρη πάλιν ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν διὰ νὰ ἐπανίδῃ τοὺς

Ο ΣΚΟΥΠΙΔΑΣ

ὑπὸ Γάουζι

πολλῶν ἐτῶν! διαμονὴν εἰς τὴν Ἀλγερίαν καὶ μας ἐξήτει φιλοξενίαν ὀλίγων ἐβδομάδων εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ τὸν ἑαυτὸν της καὶ τὸν υἱὸν της. Εἶναι ἄλλως λαμπρὰ γυναίκα, τῆς ὑποίας διατηρῶ καλλίστην ἀναμνησιν. Ἡ μαμά ἐδέχθη

παλαιὸς φίλους τοὺς ὑποίους τόσα ἔτη δὲν εἶχεν ἴδῃ καὶ συγχρόνως νὰ ἐπιδείξῃ τὸν υἱὸν της ὑπολοχαγὸν καὶ παρασημοφορημένον, διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι πολὺ ὑπερήφανος. Οὕτε τίτλους ἔχει οὔτε μόρια εὐγενείας. Ἐνακτος Κανλοῦ ὑπολο-

χαγός τοῦ γ' τῶν ζουαθῶν καὶ τίποτε ἄλλο τὸν ἐνθουμούμην χονδρόπαιδον, ὀλίγον ἀποκοιμισμένον, φοβερά δειλόν, ἀσήμαντον τέλους πάντων, καὶ τώρα τὸν βλέπω μεγάλο παλληκάρι, λεπτόν, ἰσχνόν μάλιστα, μαυρισμένον ἀπὸ τὸν ἥλιον τῆς Ἀφρικῆς, ὠχρόν ἀπὸ τοὺς πυρετούς, μὲ μεγάλα μάτια πράσινα ἄν τὴν θάλασσαν, μαῦρα βλέφαρα, μαῦρον μύστακα, μαῦρον ὑπογένειον, τὰ μῆλα τῶν παρειῶν ἐξέχοντα, μὲ κεφαλήν φυσικοῦ ἐπάνω εἰς ὤμους Ἡρακλέους. Μὲ ὀλίγας λέξεις ἡ ὠχρότης καὶ ἡ ἰσχνότης του εἶναι ἀπλᾶ περιστατικά, τὰ ὅποια βεβαίως θὰ παρέλθουν ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγων ἐβδομάδων ἀναπαυσιμῶν. Μὲ τὴν πεποίθησιν καὶ τὴν διάχυσιν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συναισθάνονται εὐτυχίαν μέλλουσιν νὰ πληρώσῃ ὁλόκληρον τὴν ζωὴν των, ἐναγκαλιζομαι τὴν θεῖαν μου καὶ τείνω τὴν χεῖρα πρὸς τὸν υἱὸν τῆς λέγουσα:

«Καλ' ἡμέρα, ἐξαδέλφε.» Μοῦ φιλεῖ τὴν χεῖρα, μὲ εὐγενέστατον τρόπον καὶ μοῦ λέγει καὶ αὐτός:

«Καλ' ἡμέρα, ἐξαδέλφου μου.» Ἐκεῖνο τὸ μου ὠρίζεν ἀμέσως μίαν ἀπόχρωσιν σεβασμοῦ, ἡ ὅποια μὲ εὐχαρίστησε. Ἐγκατάστασις, περιπατοῖ εἰς τὸν κῆπον, ἀναμνήσεις παιδικαί, διηγήσεις πολέμων, ἐγκώμια τῆς χώρας τοῦ ἡλίου, τῆς ἐρήμου, τῶν ὄσσεων, τῶν ἵππων οἱ ὅποιοι εἶναι ταχεῖς ὡς ὁ ἄνεμος καὶ ζῶηροι ὡς τὸ κύμα, τῶν ἡμερῶν αἱ ὅποια ἀποτυφλώνουν, τῶν φοβερῶν νυκτῶν, στενὴ φίλια καὶ σχέσις ἀμεσῶς καὶ πλήρης. Οὔτε ἴχνος ἄλλης πλαγίας ἰδέας οὔτε ἐκ μέρους μου οὔτε ἐκ μέρους του. Ἐξαδέλφος καὶ ἐξαδέλφη, ἀδελφός καὶ ἀδελφή. Περὶ τοῦ πατρὸς του, ὅστις μένει ἐκεῖ κατω καὶ διευθύνει ἕνα ἀπέραντον ἀμπέλωνα ἀρκετὰ προσοδοφόρον ὑμιλεῖ μὲ παιδικὴν τρυφερότητα, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον διακρίνω εἰς τὸν βεδουῖνον τῆς Ἀφρικῆς χαρίτας καὶ λεπτότητα νεαρᾶς κόρης. Νὰ σοῦ εἰπῶ ὅλην μου τὴν ἰδέαν; Δὲν βλέπω εἰς ὅλας τὰς διηγήσεις τοῦ βίου του, τὸν ὅποιον ἕως τώρα ἔχει καταλάβῃ ἡ σχολὴ τοῦ Σκινσυρ καὶ ἡ σχολὴ τῆς Ἐφαρμογῆς καὶ αἱ ἐκστρατεῖαι, δὲν βλέπω δι' ὅλου νὰ κατελήθῃ τὸπος τις καὶ ὑπὸ καμμίας γυναικός. Δὲν ἠγάπησε, εἶναι βέβαιον αὐτὸ τὸ βλέπει κανεὶς, τὸ αἰσθάνεται. Ἐπειτα γράφει καθημερινῶς πρὸ δέκα ἐτῶν (εἶναι δὲ τριαντα ἐτῶν) τὸ ἡμερολόγιον τοῦ βίου του. Τοῦ τὸ ἐζήτησα νὰ τὸ ἀναγνώσω καὶ μὲ τὴν μεγαλητέραν εὐκολίαν ὑπεσχέθη νὰ μοῦ τὸ δώσῃ. Εἶναι περίεργον, ἕνας νέος τριαντα ἐτῶν, στρατιωτικὸς, νὰ διδῇ εὐκολὰ τὸ ἡμερολόγιον τοῦ βίου του νὰ τὸ ἀναγνώσῃ μίαν κόρη. Δὲν ἔχει ὅμως μαζὶ του παρὰ τὸ τελευταῖον τετραδῖον. «Εὐτυχῶς, μοῦ εἶπε, διότι δὲν θὰ ἠμπούριτε χωρὶς νὰ ἀποθάνετε ἀπὸ πλῆξιν νὰ ἀναγνώσετε τοὺς σαράντα τόμους μου, οἱ ὅποιοι ἀ-

ναφέρουν γεγονότα σχεδὸν πάντοτε τὰ ἴδια καὶ μίας ἀφορήτου μονοτονίας.» Ἡθέλησα ἀμέσως νὰ ἴδω τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο τετραδῖον. Ἐκμνε τάχα λόγον δι' ἐμέ; Διὰ τί νὰ ἔχω αὐτὴν τὴν περιέργειαν; Τὰ γράφει ὅλα, ὥστε πρέπει νὰ ἔγραφε καὶ τὸ σχεδῖον τοῦ νὰ ἔλθῃ νὰ μὰς ἴδῃ. Μὲ ποίαις λέξεσι ταχα; Ἀνέγνωσα λοιπὸν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 Ἰουνίου: «Ἡ μήτηρ μου ἔλαβε σήμερον τὴν ἀπάντησιν τῆς κυρίως δὲ Μοριάς. Ἡ θυγατὴρ τῆς πρέπει νὰ εἶναι ὠραία κόρη ἂν ἐτήρησεν ὅ,τι ὑπέσχετο πρὸ δέκα ἐτῶν.» Ἐκεῖθεν μετέβαινεν εἰς ἄλλας λεπτομερείας τοῦ καθημερινοῦ τοῦ βίου. Κατωτέρω ἔγραφε, μὲ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἀφιξείας του, 27 Ἰουνίου: «Ἡ Ἀδριανὴ εἶναι ὠρασιώτατη κόρη, φαίνεται εὐφροσυχία καὶ ἀγαθωτάτη.» Τίποτε ἄλλο. Θὰ ἐπιθυμοῦμαι περισσότερα.

Εἶχον ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν Καζιμίρ τὴν προσεχῆ ἀφιξίν τοῦ ἐξαδέλφου μου. Τὸν εἶχα δὲ παραστήσῃ εἰς αὐτὸν ὡς ἐν χονδρόπαιδον, ὀλίγον βαρύν, ἄνευ σημασίας τέλους πάντων. Θὰ ἐγέλας δὲ βέβαια, ἂν ἐβλεπες τὴν ἐκπληξίν τοῦ προσώπου του κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀμοιβαίας παρουσιάσεως. Δὲν τὸν εἶχον εἰδοποιήσῃ περὶ τῆς μεταβολῆς, τὴν ὅποιαν ὁ καιρὸς εἶχεν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἐξαδέλφον μου, καὶ ἡ ὅποια εἶχε καμῆ ἐντύπωσιν καὶ εἰς ἐμέ τὴν ἰδίαν. Διὰ τί δὲν τὸ ἔκαμα; Καὶ ἐγὼ δὲν ἠξεύρω. Δὲν ἠθέλησα νὰ δεῖξω ὅτι ἔκαμα ἐγὼ τοιαύτην παρατήρησιν, ἐπρωτίμων νὰ φανῇ ὅτι οὔτε κἀν ἐπρόσεξα εἰς τὸν Ῥενατον. «Ὁ στρατιωτικὸς βίος ὠφέλησε πολὺ τὸν ἐξαδέλφον σας μοῦ εἶπεν ὁ Καζιμίρ, ἐγείνεν ὠραῖος νέος. Δὲν θυσιάζει καθ' ὅλου πρὸς τὴν εἰκόνα, τὴν ὅποιαν μοῦ ἔχετε περιγράψῃ.

—Ναί, διότι ἦτον ἄρρωστος.

—Αὐτὸ τὸν καμνεῖ ἀκόμη συμπαθέστερον.»

Ἐν ᾧ δὲ ἔλεγον αὐτὰ ὁ Καζιμίρ, μὲ ἐκύταζε προσεκτικῶς καὶ τὰ μάτια του ἦσαν λυπημένα, πολὺ λυπημένα. Μοῦ ἤρχετο νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ, τὸσον τοῦ ἦμουν εὐγνώμων διὰ τὴν ἀκουσίαν ἐκείνην ζηλοτυπίαν. Μοῦ ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ τοῦ εἰπῶ: «Εἶσαι τρελλός; ἠμπορεῖς νὰ φαντασθῆς καὶ πρὸς στιγμὴν ἀκόμη ὅτι ἐθεώρησα τὸν Ῥενατον ἀλλέως παρὰ ὡς παιδικόν μου σύντροφον καὶ φίλον, ὡς συγγενὴ τὸν ὅποιον μετὰ πολὺν καιρὸν ἐπαναβλέπω;» Ἄλλ' ὅμως ἐσιώπησα. Κάτι μοῦ ἔλεγεν ὅτι τὸ καλλίτερον ἦτο νὰ μὴ εἰπῶ τίποτε. Ἐφάνην μάλιστα ὅτι μὲ ἐπειράξεν ὀλίγον ἡ παρατήρησις τοῦ Καζιμίρ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξέφρασα μὲ λέξεις. Ἐπὶ τέλους ἐγὼ δὲν ἔδωσα καμμίαν ὑπόσχεσιν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπομένως δὲν ἔχει κανέν δικαίωμα νὰ μοῦ καμῆ τοιαύτας παρατηρήσεις. Καὶ τὸσον περισσότερον ἢ τὸσον ὀλιγώτερον, καθ' ὅσον ὁ Ῥενατος ἐξ ἐναντίας,

μετὰ τὴν παρουσίαν ταύτην, ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο καὶ πολὺ ὀξυδερκής καὶ πολὺ λεπτός.

—Ἐξαδέλφου μου, μοῦ εἶπε, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σας ἴδω πολλὴν ὠραν μαζὶ, τὸν κ. δὲ Βιλλελόν καὶ σέ, διὰ νὰ προῖδω συνοικέσιον. Ἄλλως δὲ ὁ κ. δὲ Βιλλελόν μοῦ ἐφάνη ὁ εὐγενέστατος τῶν ἀνθρώπων.

—Ἀπατάσθε.

—Δὲν εἶναι εὐγενὴς ἄνθρωπος;

—Ἄ! ναί, ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ συνοικέσιον.

Διὰ τί ἔλεγα ψεύματα; Εἰς τί αἰσθημα ὑπῆκουον ψευδομένη; Δὲν ἦμουν ὑποχρεωμένη βέβαια νὰ κάμω ἐκμυστηρεύσεις εἰς τὸν Ῥενατον, ἀλλ' ἄφ' οὐ μόνος του ἐμάντευσε τὴν ἀλήθειαν, εἶχα καθῆκον πρὸς τὸν Καζιμίρ νὰ μὴ ἀπαρνηθῶ αὐτὴν τὸσον ἀποτόμως. Μὲ κατέλαβεν ἐντροπή. Ἀφῆκα ἀμέσως τὸν Ῥενατον καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Μ' ἐπῆραν τὰ δάκρυα. Μετ' ὀλίγον ἐξῆλθα μὲ τὴν ἀπόρρασιν νὰ παρακαλέσω τὴν μητέρα μου νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Καζιμίρ νὰ ζητήσῃ τὴν χεῖρά μου. Αὐτὸς ἦτο ὁ μόνος τρόπος, κατὰ τὸ ὅποιον ἠδυνάμην ἐνώπιον τῆς συνειδήσεώς μου νὰ ἐπανορθώσω τὸ ταπεινὸν ἀτόπημα, ναί, τὸ ταπεινὸν ἀτόπημα, διότι ἄλλην καταλληλοτέραν λέξιν δὲν εὕρισκω, τὸ ὅποιον εἶχα κάμῃ. Ἐπρεπεν εὐθύς νὰ ὑποστῶ τὴν τιμωρίαν. Ποῖαν τιμωρίαν; Ὁ γάμος μου μὲ τὸν Καζιμίρ ἦτο λοιπὸν τιμωρία; Τί παραξένον λοιπὸν σημασίαν ἤρχισα αἰφνιδίως νὰ δίδω εἰς τὰς λέξεις; Ἡσθάνομην ὅτι ἦμην τεταραγμένη, δυσαρστημένη μὲ τὸν Καζιμίρ, μὲ τὸν Ῥενατον, μὲ τὸν ἑαυτὸν μου πρὸ πάντων, διότι οἱ ἄλλοι ἦσαν ἄθροισ. Ὁ Καζιμίρ μὲ ἠγάπα, ἐζήλευε, ἐφοβεῖτο μὴ μὲ χάσῃ, μοῦ τὸ ἀπεδείκνυε, ἦτο πολὺ φυσικόν. Ὁ Ῥενατος ἐμάντευσε τὸν ἔρωτα ἐκείνον, τὰ σχεδία μας, μοῦ τὸ εἶπε καθαρά, ἔκαμε τὸ ἐγκώμιον ἐκείνου τὸν ὅποιον ἠγάπων, τί φυσικώτερον ἄφ' οὐ δὲν μὲ ἠγάπα αὐτός; Καὶ διὰ τί νὰ μὲ ἀγαπήσῃ αὐτός; Ἐχει ὁ ἄνθρωπος τόσα ἄλλα πράγματα νὰ σκεφθῇ ὅφειλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, νὰ πολεμήσῃ, νὰ φονεuthῇ ἴσως ἐν ᾧ ὁ Καζιμίρ καὶ ἐγὼ θὰ πηγαίνωμεν εἰς τὸν χορὸν ἢ εἰς τὴν Ὀπεραν. Εἶναι μερικοὶ ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀξίαν, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν. Ἰδοὺ παραδείγματος χάριν, αὐτὸς ὁ νέος, εἰς ἡλικίαν τριαντα ἐτῶν, ἐξυπνος, εὐμορφος, πολεμεῖ ἐκεῖ κατω, πολὺ μακρὰν τῆς πατρίδος του, κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον εὐτυχῶς ἀναλαμβάνει ἔπειτα καὶ δὲν ζητεῖ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ περάσῃ τὴν ἀναρρωτικὴν του ἀδειαν μὲ τὴν μητέρα του μαζὶ μας, καθὼς ἕνας μαθητὴς κατὰ τὰς διακοπὰς, εἰς τὴν ἐσοχὴν. Δὲν ὑπάρχει γυνὴ εἰς τὸν βίον του. Δὲν λαμβάνει

γράμματα οὔτε γράφει αὐτός. Καὶ θὰ ἀναχωρήσῃ πάλιν, θὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ζωὴν ἐκείνην τῶν κόπων, τῆς ὑποταγῆς, τῆς ἐργασίας, τῆς ἀφοσιώσεως, τῆς αὐταπαρνήσεως διὰ νὰ φονεuthῇ ἐπὶ τέλους εἰς καμμίαν ἄγνωστον γωνίαν καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἄγνωστος ἴσως ἄν ἕνας σκύλος χωρὶς βοήθειαν, χωρὶς στοργὴν. Δὲν εἶναι τοῦτο θαυμάσιον;

Δὲν εἶπα ἀκόμη εἰς τὴν μητέρα μου νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Καζιμίρ νὰ μὲ ζητήσῃ. Ἐκαμα ὅμως ἄλλο τι πρὸς ἀντιστάθμισιν. Ἐπειδὴ δὲν ἔρχεται νὰ μὰς βλέπῃ εἰς τὴν ἐσοχὴν παρὰ δύο φορὰς τὴν ἐβδομάδα, εὕρηκα τρόπον νὰ εἶναι πάντοτε ἐδῶ. Ἐκαμα καθαρῶς καὶ εἰλικρινῶς λόγον εἰς τὸν Ῥενατον περὶ τοῦ γάμου μου, τοιουτρόπως δὲ ἠμπορῶ ἐλευθέρως νὰ ὁμιλῶ περὶ τοῦ Καζιμίρ ὡς ἂν ἦτο παρών.

Ὁ Ῥενατος εἶναι ἐντιμὸς ἄνθρωπος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταδώσῃ ὅ,τι τοῦ λέγω εἰς οἰονδήποτε, οὔτε εἰς τὴν μητέρα μου οὔτε εἰς τὴν μητέρα του. Δὲν εἶχα δίκαιον νὰ κάμω ὅ,τι ἔκαμα. Ὑπόθεσε ὅτι δὲν γίνεται αὐτὸς ὁ γάμος, εἶναι παραδόξος ἡ ὑπόθεσις, ἀλλὰ ὅλα εἶναι τέλος πάντων δυνατὰ, ὁ Ῥενατος δὲν θ' ἀνοίξῃ ποτὲ τὸ στόμα του. Ὅταν ἀπεφάσισα νὰ ἐκμυστηρευθῶ πρὸς τὸν Ῥενατον ἐπιθυμοῦμαι ἀκόμη νὰ ἴδω ποῖαν ἐντύπωσιν θὰ ἔκαμνε τὸ πράγμα εἰς τὸν ἐξαδέλφον μου, πῶς θὰ τὸ εἰπαίρει. Εἶχα συμπεριπατήσῃ τὴν προηγουμένην ἡμέραν μὲ τὴν μητέρα του, ἡ ὅποια εὕρισκετο εἰς ἐντελῆ ἄγνοιαν περὶ τῶν διαθέσεών μας. Μοῦ εἶχε εἰπῆ μερικὰς λέξεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἠμπούρεσα νὰ συμπεράνω ὅτι ἐδοκίμαζε, καθὼς λέγουν, τὸ ἔδαφος. Προσεποιήθη ὅτι δὲν ἐνόησα τίποτε. Εἶχε καμμίαν πλαγίαν σκέψιν ἐρχομένη ἐδῶ μὲ τὸν υἱὸν τῆς πρὸς ἐπίσκεψίν μας; Ἄν ὁμολογῶν τὰ πάντα εἰς τὸν Ῥενατον θὰ ἔκοπτα διὰ παντός πάσαν ἐλπίδα. Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ ἦτο τὸ ὀρθότερον; Ἄλλ' ὅμως τίποτε δὲν θὰ μὲ ἐμπόδιζε, ἐν τῷ μεταξύ νὰ τὸν παρατηρῶ μὲ τὸ ἄκρον τοῦ ὀφθαλμοῦ διὰ νὰ κρίνω περὶ τῆς ἐντύψεώς του. Ἄν τῷ ὄντι μὲ ἐσκέφθη δι' ὅλου, πρέπει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ μεγάλην δύναμιν χαρακτῆρος διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ μὴ ἀποδείξῃ ἀπολύτως τίποτε! Μ' εὐχαρίστησε διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὅποιαν εἶχα πρὸς αὐτὸν καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ διατηρήσω τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτὴν εἰς πάσαν περίστασιν. Εἰς πάσαν περίστασιν; Προβλέπει λοιπὸν ἐκεῖνος κάτι τι τὸ ὅποιον ἐγὼ δὲν προβλέπω; Ἐχει περὶ τοῦ Καζιμίρ ἄλλην γνώμην ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὅποιαν ἐγὼ ἔχω;

Ἀπεφάσισα νὰ τὸν σπουδάσω καλὰ ὅταν θὰ εὐρεθῇ ἐνώπιον τοῦ Καζιμίρ διὰ νὰ ἴδω ἂν θὰ δεῖξῃ καμμίαν δυσἀρέσειαν, καμμίαν ψυχρότητα. Τοῦ ἐσφιγξῆς τὴν χεῖρα εἰλικρινέστατα. Φαί-

γεται ὅτι τῷ ὄντι ἐνδιαφέρεται δι' αὐτὸν ἀφ' οὗτου ἐγνώρισε τὰ αἰσθήματά μου. Το πιθανόν εἶναι ὅτι δι' ὄλου δὲν ἔχει τὸν νοῦν του εἰς ἐμέ, ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν μετοχήν εἰς τὰ σχέδια τῆς μητρὸς του καὶ ὅτι εὐλικρινῶς μὲ μεταχειρίζεται ὡς μικρὰν ἐξαδέλφην καὶ μαλιστα ὡς μικρὰν κόρη. Ἐν τῷ μεταξύ ἐγὼ χαίρω πολὺ διὰ τὴν εὐλικρινείαν μου. Ὁ Καζιμίρ ἠσύχασεν ἐντελῶς ἀπὸ τοὺς πρώτους του φόβους, εὐρίσκειται εἰς πολὺ καλὰς σχέσεις μὲ τὸν Ρενάτον καὶ εὐχαριστοῦνται καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὴν ἀμοιβαίαν των συναναστροφὴν.

Διερχόμεθα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰς ἡμέρας μας καὶ οἱ τρεῖς, κάμνομεν περιπάτους, συνομιλοῦμεν, ἱππεύομεν, ὁ Ρενάτος ζωγραφίζει. ὁ Καζιμίρ παίζει πιάνο. Ἐπειδὴ ὁ Ρενάτος ἔχει τώρα ἐγκατασταθῆ εἰς τὴν οἰκίαν μας, ὁ Καζιμίρ δὲν ἔχει πλέον λόγους νὰ μὲς κάμνη σπανιωτέρας καὶ ἐπισήμους ἐπισκέψεις καὶ ἡ μαμά τὸν προσεκάλεσε νὰ ἔλθῃ νὰ περασῇ καὶ αὐτὸς μαζί μας ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν ἐξοχὴν. Συγγρονως ὅμως νομίζει ὀρθὸν νὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοὺς ὁποίους ζενίζομεν τὰ σχέδιά μας. Ἐ λοιπόν, φιλότατη μου, ἐξήγησα μίαν προθεσίαν. Εὐρίσκομαι λίαν εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν διαγῶ, ὅταν δὲν μὲ φοβίζῃ ἡ ψυχικὴ μου κατάστασις. Βεβαίως ὁ Ρενάτος δὲν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ χάσῃ τίποτε ὁ Καζιμίρ εἰς τὸ πνεῦμά μου, ἀλλὰ νὰ δικαιώματῃ τοῦ Καζιμίρ δὲν μ' ἐμπόδισαν νὰ ἀναγνώρισω τὰς ἀρετὰς τοῦ Ρενάτου. Ὅταν ὁ εἰς ἓκ τῶν δύο εἶναι ἀπών, αἰσθάνομαι τὴν ἄλλειψίν του. Πῶς νὰ σοῦ τὸ εἶπω; Συμπληρώνει ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ξανθὸς ὁ εἰς, ὁ ἄλλος μελαγχρινός, ὁ εἰς Παρισίνος καὶ εὐφυής, ὁ ἄλλος Ἄνταλτικὸς καὶ μελαγχολικός, ὠραῖοι καὶ οἱ δύο.

γενναῖοι, ἔξυπνοί, λεπτοί. Πιστεύω ὅτι ἂν ἤμην νυμφευμένη μὲ τὸν Καζιμίρ ὅταν ἦλθεν ὁ Ρενάτος δὲν θὰ παρετήρουν καθ' ὄλου τὸν ἐξαδέλφον μου, διότι ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ εἶμαι πιστὴ σύζυγος, ἀλλὰ ἐὰν εἶχα πάλιν σύζυγον τὸν Ρενάτον δὲν θὰ ἐκύτταζα δι' ὄλου τὸν Καζιμίρ. Τέλος πάντων, ἀγαπητὴ μου, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπίστευτον, αἰσθάνομαι εὐχαρίστησιν νὰ εἶμαι μὲ τὸν ἓνα ὅσον καὶ μὲ τὸν ἄλλον, ἀλλ' ἂν ἔχω καὶ τοὺς δύο πλησίον μου ἡ εὐχαρίστησισαίς μου εἶναι μεγαλητέρα καὶ μάλιστα πλήρης καὶ τελεία. Ὅταν τὸ ἐσπέρας εἶμαι μόνη μου, ἐρωτῶ τὸν ἑαυτὸν μου, τὸν ἐξετάζω, προσπαθῶ νὰ συγκρίνω τὰς δύο εἰκόνας, διακρίνω ἀκριβῶς τί ἀξίζουσι: ἂν καὶ εἶναι ὅλως δι' ὄλου διαφορετικαί, εἶναι εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν συμπληθητικαί. Ἡθέλησα χθὲς τὸ ἐσπέρας νὰ ἀποκοιμηθῶ συλλογιζομένη τὸν Καζιμίρ μόνον: τὸ κατώρθωσα, ἀλλ' ἔπειτα ὅλην τὴν νύκτα ὠνεῖ-ρευόμην τὸν Ρενάτον. Ἄκουσε λοιπὸν τὴν ἐκμυστήρευσίν μου: ἀγαπῶ δύο ἄνδρας, καὶ, δὲν ὑπάρχει ἀμφισβολία, τοὺς ἀγαπῶ ἐξ ἴσου. Εἶναι τερατώδες! Ἐρχονται στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας ἤθελα νὰ μὲ ἐπιανε τυφοειδῆς πυρετὸς διὰ νὰ ἔβγω ἀπὸ τὴν δύσκολον αὐτὴν θέσιν. Κλαῦσέ με καὶ μ' ὄλον τοῦτο εἰπέ μου τί νὰ κάμω, ἂν ἤξεύρης.

Ἄνδριανὴ δὲ Μοριάς.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΛΕΝΤΙΝΗΣ ΔΕ ΓΡΕΣΣΑΝ

Ἄρ' οὐ τοὺς ἀγαπᾷς καὶ τοὺς δύο ἐξ ἴσου, ῥίξε κορώναν ἢ γράμματα. Πᾶρε ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον θὰ σοῦ ὑποδείξῃ ἡ τύχη. Θὰ λυπῆσαι ἴσως διὰ τὸν ἄλλον ἕως τὸ πρῶν τοῦ γάμου σου εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν δὲν θὰ τὸν σκέπτεσαι δι' ὄλου. Σὲ φιλῶ. Ἡ παλαιὰ σου φίλη

Βαλεντίνη.

Ματάρης ΧΙΜΑΪΡΑΣ

Alexandre Dumas fils

ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Δυστυχισμένη ἀγάπη μου, ἔς τὸν νοῦ μου πάντα μένει

Ἡ ὄρα ποῦ σὲ πέρασαν ἐμπρός μου πεθαμένη.

Ἐν ᾧ βουβὸς μ' ἐσπάραζεν ὁ πόνος ὁ ἴδικός μου

Ἐ ταυτιά μου ἐφτερουγίζανε τὰ λόγια τοῦ ἄλλου κόσμου.

Ἐνας παπᾶς μουρμούριζεν: — «Ἐμπρός πρὶν μᾶς νυχτώσῃ.»

Ἐνας γιατρός: — «Δὲν ἔμπορσε κανεὶς νὰ τὴ γλυτώσῃ.»

Ὁ δύστηχος πατέρας σου: — «Παιδί μου ἀγαπημένο!»

Ἡ ἄμοιρη μητέρα σου: — «Τί ζῶ καὶ δὲν πεθαίνω!»

Ἐνας διαβάτης ἔλεγε σκυφτός: — «Θεὸς σχωρέσῃ . . .»

Μιά κόρη: — «Τέτοιο λείψανο καθόλου δὲν μ' ἀρέσει.»

Ἐνα παιδί: — «Παντρεύεται καὶ τῆς φοροῦν στεφάνι.»

Καὶ κάποιος νιός: — «Τί ἔμμορφη ποῦ ἦτον πρὶν πεθάνῃ.»

Ἐνας μωρὸς φιλόσοφος: — «Νὰ μὰ ζωὴ χαμένη!»

Καὶ τέλος ἓνας ποιητής: — «Ἐ τοὺς οὐρανοὺς πηγαίνει!»

Κατὰ τὸν Γαμπροῦσι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριὸν

Συνήθεια, 18α σ. 29

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἔστημεν ἐκεῖ ἐπὶ στιγμὴν, ἡ Οὐρανία μοὶ ἔδειξε τὰ ὅλα ταῦτα, ἅτινα ἐκλείοντο ὡς τὰ βλέφαρα. «Ἐπάρχουσι ἐκεῖ, μοὶ εἶπε, κατὰ πολὺ ὀλιγώτεροι ὑπόκωφοι ὄργαι, ἢ παρ' ὑμῖν, ἀλλ' αἱ μεταξὺ τῶν πολιτικῶν κομμάτων διακρίσεις εἶναι καταδηλώτεροι, διότι οἱ ἀντιπαλοὶ οὐδὲν θέλουσι ν' ἀκούσωσι, καὶ κατορθοῦσι τοῦτο μεθ' ὅλην τὴν εὐγλωττίαν των ῥητόρων.»

Ἄπὸ ἄλλου τινὸς κόσμου, ἔνθα ὁ φωσφόρος διαδραματίζει μέγα μέρος, ἔνθα ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι διαρκῶς ἠλεκτρισμένη, ἔνθα ἡ θερμοκρασία εἶναι λίαν ἀνυψωμένη, καὶ οἱ κκοτικοὶ οὐδένα λόγον ἔσχον ἐπαρκῆ ὅπως ἐφεύρωσι τὰ ἱμάτια, παθητὰ ἐκδηλοῦνται διὰ τοῦ φωτισμοῦ μέρους τινὸς τοῦ σώματος. Συμβαίνει ἐκεῖ ἐν μεγάλῳ ὅ,τι συμβαίνει ἐν σμικρῷ ἐν τοῖς λειμῶσι τῆς ἡμέτερας Γῆς, ὅπου κατὰ τὰς γλυκείας ἐσπέρας τοῦ θέρους βλέπομεν τὰς λαμπυρίδας ἀναλισκομένης σιωπηλῶς ἐν φλογὶ ἔρωτος. Ἡ θέα τῶν φωτεινῶν ζευγῶν εἶναι περίεργος, παρατηρουμένη τὸ ἐσπέρας ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι: τὸ χρῶμα τῆς σπινθηροβολίας διαφέρει κατὰ τὰ φύλα καὶ ἡ ἐντασις κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ιδιοσυγκρασίας. Τὸ ἰσχυρὸν φύλον φλέγεται ὑπὸ ἐρυθρᾶς φλογός, μαλλον ἢ ἡσσαν ζωηρας, τὸ δὲ ὠραῖον, ὑπὸ φλογός ὑποκυανου ἐνίωτε ὠχρᾶς καὶ μετρίας. Αἱ ἡμέτεροι λαμπυρίδες μόνκι εἶναι ἱκαναὶ νὰ σχηματίσωσι στοιχειώδη ἰδέαν περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐντυπώσεων ἃς αἰσθάνονται τὰ ὅλως ἰδιοφυῆ ἐκεῖνα ὄντα, ἐνόμιζον δὲ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ μου μὲ ἠπάτων ὅτε διηρχόμεθα τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ πλανήτου ἐκεῖνου. Ἄλλ' ἐξεπλάγην ἔτι μάλλον, ὅτε ἐφθάσαμεν ἐπὶ τοῦ δορυφόρου τοῦ παραδόξου ἐκεῖνου κόσμου.

Ἦτο σελήνη τις μονήρης, φωτιζομένη ὑπὸ εἶδους τινὸς ἡλίου τοῦ λυκαυγούς τὰ βλέμματα ἡμῶν διέκρινον σκοτεινὴν κοιλιάδα. Ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν τῆς κοιλιάδος ταύτης ὑψούντο ἀραιὰ τινὰ δένδρα, ἐπὶ τῶν ὑποίων ἐκρέμαντο ἀνθρώπινα ὄντα, σινδόνας περιβεβλημένα. Ἦσαν δὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἀνητημένα ἐκ τῆς κόμης ἀπὸ τῶν κλάδων καὶ ὑπνωττον ἐκεῖ ἐν βαθυτάτῃ σιγῇ. Ὅ,τι ἐγὼ ἐξέλαθον ἀντὶ σινδόνος, ἦτο ὕψασμα ἀποτελούμενον ἐκ τῆς συμπυκνωθείσης καὶ λευκανθείσης κόμης των. Ἐπειδὴ δὲ ἐθαύμαζον βλέπων τὴν τοιαύτην στάσιν, ἡ Οὐρανία μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ τοιοῦτος εἶναι ὁ συνήθης παρ' αὐ-

τοῖς τρόπος τοῦ ἐντασιασμοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως. Ναι: ἐπὶ τοῦ κόσμου ἐκεῖνου τὰ ἀνθρώπινα ὄντα ἀπολαύουσι τῆς ὀργανικῆς ἰδιότητος τῶν ἐντόμων, ἅτινα ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα νὰ κοιμῶνται ἐν καταστάσει κμπίης ὅπως μεταμορφωθῶσι εἰς περωτὰς χρυσάλιδας. Ἐπάρχει ἐκεῖ εἰσὶν εἰς διπλῆ γενεὰ ἀνθρώπων καὶ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν πρώτην φασιν, τὰ χονδροειδέστερα καὶ ὕλικώτερα ὄντα, ἓνα μόνον ἔχουσι πόθον, νὰ ἀποθάνωσι ὅπως ἀναστηθῶσι ἐν λαμπροτάτῃ μεταμορφώσει. Ἐκαστον τῶν ἐτῶν τοῦ κόσμου ἐκεῖνου ἀντιπροσωπεύει διακόσια περίπου γῆνα ἔτη. Ζῶσι δ' ἐκεῖ, κατὰ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἔτους ἐν τῇ κατωτέρᾳ καταστάσει, κατὰ τὸ ἐν τρίτον (τὸν χειμῶνα) ἐν τῇ καταστάσει τῆς κμπίης, καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ οἱ ἀνητημένοι αἰσθάνονται τὴν ζωὴν ἐπανερχομένην βαθμηδὸν ἐν τῷ μεταμορφωθέντι σώματι των, συνταρκασσονται, ἀφυπνίζονται, ἐγκαταλείπουσι τὸ δέριμα των ἐπὶ τῶν δένδρων, καὶ ἀπαλλασσόμενοι ἵπτανται, θαυμάσια περωτὰ ὄντα, εἰς τὰς αἰθερίους χώρας, ὅπως ζήσωσι ἐκεῖ νέον φαινόμενον ἔτος, ἢτοι διακόσια ἔτη τοῦ ταχυπόρου ἡμῶν πλανήτου.

Οὕτω διήλθον μεγὰν ἀριθμὸν συστημάτων, καὶ ἐνόμιζον ὅτι ὀλόκληρος ἡ αἰωνιότης δὲν θὰ ἦτο ἀρκούντως μακρὰ, ὅπως μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ γνωρίσω πάσας ἐκεῖνας τὰς εἰς τὴν Γῆν ἀγνώστους δημιουργίας, ἀλλ' ἡ ἰδὴ γῆς μου μόλις μὲ ἄφινε νὰ συνέλθω πάντοτε δὲ νέαι ἡλιοὶ καὶ νέαι κόσμοι ἐνεφανίζοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Εἶχον προσπερῶσαι σχεδὸν διερχόμενοι πρὸς διαφανεῖς κομήτας πλανωμένους δίκην πνοῶν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο σύστημα, καὶ πλέον ἢ ἄπαξ, ἠσθάνθη ἐμαυτὸν ἐλκόμενον πρὸς θαυμασίους πλανήτας, ἔχοντας χλοερὰ τοπία καὶ ὡν τὰ ἀνθρώπινα γένη ἠδύναντο νὰ ἦναι ἀντικείμενον μελέτης. Ἐν τούτοις, ἡ οὐρανία Μοῦσα μὲ παρέφερον ἀκόμη ἔτι ὑψηλότερα, ἔτι ἀποτέρω ἄχρις οὐ ἐπὶ τέλος ἀφικόμεθα εἰς μέρος, ὅπερ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἦτο τὰ προάστειον τοῦ Σὺμπαντος. Οἱ ἡλιοὶ καθίσταντο σπανιωτέροι, ἦττον φωτεινοί, ὠχρότεροι: ἡ νύξ μεταξύ τῶν ἀστέρων ἦτο ζωφερωτέρα καὶ μετ' οὐ πολὺ εὐρέθημεν ἐν μέσῳ ἀχανοῦς ἐρήμου. Τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἀπὸ τῆς Γῆς ἑρατὸν Σὺμπαν ἐκατὸν χιλιακατομμύρια τῶν ἀστέρων εἶχον ἀπομακρυνθῆ καὶ τὸ πᾶν ἐφάνετο μικρὸς Γαλαξίας ἀπομεμονωμένος ἐν τῷ ἀπέριφ κενῷ.

— Ἴδού, ἐφθάσαμεν ἐπὶ τέλος — ἀνέκραζα — εἰς τὰ ὅρια τῆς δημιουργίας!

— Πάρατῆρσε! μου ἀπήντησεν ἡ νεάνις, δείξασά μου τὸ Ζενίθ.

Δ'.

Πῶς! Ὅ,τι ἐβλεπον ἦτο ἄραγε πραγματικόν; Ἄλλο Σύμπαν κατήρχετο πρὸς ἡμᾶς! ἄπειρον πλῆθος ἡλίων, ἐν συμπλέγματι, αἰωρεῖτο, νέον συμπλεγμα ὀυρανίων νήσων σχηματίζον, καὶ καθ' ὅσον ἀνηρχόμεθα ἐβλέπομεν ἀναπτυσσομένην αἰονεὶ εὐρείαν νεφέλην ἀστέρων. Ἀπεπειράθη νὰ βολιδοσκοπήσω διὰ τοῦ βλέμματός, καθ' ἅπαντα τὰ βάθη, τὸ περὶ ἐμὲ ἄπειρον διάστημα, καὶ πανταχοῦ διέκρινον αὐγάζοντας ἀναλόγους σωρούς ἀστέρων ἐσπαρμένων καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις.

Τὸ νέον Σύμπαν, ἐν ᾧ εἰσηρχόμεθα, ἀπετελεῖτο κυρίως ἐξ ἡλίων ἐρυθρῶν, πυρροχρόων καὶ ροιοχρόων. Πολλοὶ δ' αὐτῶν ἦσαν ὅλως αἰματόχροες.

Διήλθομεν δι' αὐτοῦ ἀστραπιαίως. Μετεβαίνομεν ταχέως ἀπὸ ἡλίου εἰς ἡλίον· ἀλλὰ ἡλεκτρικαὶ κλονισμοὶ ἐφθάνον ἀπαύστως μέχρις ἡμῶν, ὡς αἱ λάμψεις βορείου σέλαος. Ὅποια παραδόξα ἐνδιακίματα ἦσαν οἱ ὑπὸ ἐρυθρῶν ἡλίων ἀποκλειστικῶς φωτιζόμενοι ἐκεῖνοι κόσμοι! Εἶτα, ἐν τινι τῶν μερῶν τοῦ σύμπαντος ἐκεῖνου, παρετηρήσαμεν δευτερεύον τι συμπλεγμα ἀποτελούμενον ἐκ μεγάλου ἀριθμοῦ βωδίνων καὶ κυανῶν ἀστέρων. Δίφνης ὑπερμεγέθης κομήτης, οὐ ἢ κεφαλή ὁμοιάζε πρὸς τεράστιον φρυγγα, ἠρμήσας καθ' ἡμῶν μᾶς περιεκάλυψε. Συνωθούμενη ἐντρομος πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς Θεᾶς, ἦν ἐπὶ στιγμὴν εἶχον ἀπολέση, ἐξαφανισθεῖσαν ἐντὸς φωτεινῆς ὁμίχλης, ἀλλ' ἀνεύρομεν ἀλλήλους ἐν σκοτεινῇ ἐρήμῳ, διότι καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου ἐκεῖνου Σύμπαντος εἴχομεν ἀπομακρυνθῆ ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου.

« Ἡ πλάσις, μου εἶπεν ἡ Μοῦσα, ἀποτελεῖται ἐξ ἀπειροῦ ἀριθμοῦ διακεκριμένων κόσμων χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῶν ἀβύσσων τοῦ μηδενός.

— Ὑπὸ ἀριθμοῦ ἀπειρου;

— Εἶνε μαθηματικὴ ἀντίφρασις, ἐπανέλαθεν ἐκεῖνη ἀνακριβῶς, ἀριθμὸς τις, ὅσον καὶ ἂν εἴναι μέγας, δὲν δύναται νὰ εἴναι καὶ ἄπειρος, διότι πάντοτε δύναται τις νεορώς ν' αὐξήσῃ αὐτὸν κατὰ μίαν μονάδα, ἢ καὶ νὰ τὸν διπλασιάσῃ, νὰ τὸν τριπλασιάσῃ, νὰ τὸν ἐκατονταπλασιάσῃ. Ἀλλὰ μὴ λησμόνει ὅτι ἡ νῦν στιγμὴ δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ θύρα δι' ἧς τὸ μέλλον μεταβαίνει εἰς τὸ παρελθόν. Ἡ αἰωνιότης εἶναι ἀτέρμων, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κόσμων θὰ εἴναι ἐπίσης ἀτέρμων.

« Παρατῆρσε! Βλέπεις πάντοτε καὶ παν-

ταχοῦ νέα συμπλέγματα ὀυρανίων νήσων, νέους κόσμους.

— Νομίζω, ὦ Οὐρανία, ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καὶ μετὰ μεγάλης ταχύτητος ἀνερχόμεθα εἰς τὸν ἀτέρμονα οὐρανόν.

— Καὶ δυνάμεθα πάντοτε ν' ἀνερχόμεθα οὕτως, ἀπήντησεν ἐκεῖνη· οὐδέποτε θὰ φθάσωμεν εἰς ὀριστικόν τι τέμμα.

« Δυνάμεθα νὰ τρέχωμεν πρὸς τὰ κάτω, ἀριστέρᾳ, δεξιᾳ, ἐμπρός, ὀπίσω, καθ' οἰκονδήποτε διεύθυνσιν, ἀλλ' οὐδέποτε, οὐδαμοῦ θὰ συναντήσωμεν σύνορα.

« Οὐδέποτε, οὐδέποτε τέμμα.

— Γινώσκεις ποῦ εἴμεθα; Γινώσκεις ποῖαν ὁδὸν διηνούσαμεν;

— Εἴμεθα... εἰς τὸ προκύλιον τοῦ ἀπειρου, ὡς ἦμεθα καὶ εὐρισκόμεθα ἐπὶ τῆς Γῆς. Οὐδὲ κατὰ ἐν βῆμα προῖχόμεθα!

Τὸ πνεῦμά μου κατελήθη ὑπὸ μεγίστης συγκινήσεως. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τῆς Οὐρανίας εἶχον εἰσδύσει ἄχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων μου, ὡς παρατεταμένη παγετώδης φρικίασις. « Οὐδέποτε τέμμα! Οὐδέποτε! Οὐδέποτε! » ἐπανέλαμβανον. Οὔτε νὰ εἶπω, οὔτε νὰ σκεφθῶ ἄλλο τι ἠδυνάμην. Ἐν τούτοις ἐπανεῖδα τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ θεάματος καὶ τὴν καταπληξίν μου διεδέχθη ὁ ἐνθουσιασμός.

— Ἡ Ἀστρονομία! ἀνέκραξα. Αὕτη εἶναι τὸ πᾶν! Νὰ γινώσκῃ τις τὰ πράγματα ταῦτα! νὰ ζῆ ἐν τῷ ἀπείρῳ! ὦ Οὐρανία! Τί εἶναι αἱ λοιπαὶ τῶν ἀνθρώπων ἰδέαι ἀπέναντι τῆς ἐπιστήμης! Σκιαί, φάσματα!

— ὦ, εἶπεν ἐκεῖνη. Μετ' οὐ πολὺ θὰ ἀσπνισθῆς ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ θαυμάσῃς ἐτι, καὶ εὐλόγως, τὴν ἐπιστήμην τῶν διδασκάλων σου· ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀγνοῆς ὅτι ἡ νῦν τῶν ὑμετέρων σχολείων καὶ ἀστεροσκοπειῶν ἀστρονομία, ἡ μαθηματικὴ ἀστρονομία, ἡ ὠραία ἐπιστήμη τῶν Νευτώνων, τῶν Λαπλάς, τῶν Λεβεριέ, δὲν εἶναι ἐτι ἡ ὀριστικὴ ἐπιστήμη.

« Δὲν εἶναι αὕτη, τέκνον μου, ὁ σκοπός, ὃν ἐπιδιώκω ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰπάρχου καὶ τοῦ Πτολεμαίου. Παρατῆρσε τὰ ἑκατομμύρια ἐκεῖνα τῶν ἡλίων, ἀναλόγων πρὸς τὸν ζωσποιοῦντα τὴν Γῆν ὀλίγους εἶναι ἐπίσης ὡς ἐκεῖνος πηγαὶ κινήσεις, ἐνεργητικότητος καὶ λάμψεως· τὸ ἀντικείμενον τῆς μελλούσης ἐπιστήμης ἐστὶ ἡ μελέτη τῆς παγκοσμίου καὶ αἰωρίου ζωῆς. Ἄχρι τῆς σήμερον οὐδεὶς εἰσέδυσεν εἰς τὸν ναόν. Οἱ ἀριθμοὶ δὲν εἶναι σκοπός, ἀλλὰ μέσον· δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὸ οἰκοδόμημα τῆς φύσεως ἀλλὰ τὰς μεθόδους, τὰ ἐκρίσματα. Ὅσα παραστῆς εἰς τὴν ἡὼ νέας ἡμέρας. Ἡ μαθηματικὴ ἀστρονομία θὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν εἰς τὴν φυσικὴν ἀστρονομίαν, εἰς τὴν ἀληθῆ μέλητην τῆς φύσεως.

« Ναι, — προσέθετο, — οἱ ἀστρονόμοι, οἱ ὑπολογίζοντες τὰς φαινομένας τῶν ἀστέρων κινήσεις κατὰ τὴν ἡμερησίαν διάβασιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ, οἱ ἀναγγέλλοντες τὰς ἐκλείψεις, τὰ οὐράνια φαινόμενα, τοὺς περιοδικούς κομήτας, οἱ παρατηροῦντες τὸσον ἐπιμελῶς τὰς ἀκρίβεις τῶν τε ἀπλανῶν καὶ πλανητῶν θέσεις, κατὰ τὰς διαφόρους μοίρας τῆς οὐρανίου σφαιρας, οἱ ἀνακαλύπτοντες τοὺς κομήτας, τοὺς πλανήτας, τοὺς δορυφόρους, τοὺς ἀσταθεῖς ἀστέρας, οἱ ἀναζητοῦντες καὶ καθορίζοντες τὰς εἰς τὴν κίνησιν τῆς γῆς ὑπὸ τῆς ἔλξεως τῆς τε σελήνης καὶ τῶν πλανητῶν ἐπιφερομένης ἀνωμαλίας, οἱ ἀφιερῶντες τὰς ἐαυτῶν νύκτας εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων τοῦ κοσμικοῦ συστήματος, εἶναι οἱ πρόδρομοι τῆς νέας Ἀστρονομίας. Εἶναι ταῦτα πάντα καταπληκτικαὶ ἐργασίαι, μόχοι ἄξιοι θαυμασμοῦ, ἐργα τεράστια, ἀναδεικνύοντα τὰς ἐξοχωτέρας δυνάμεις τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Πλὴν αὐτὸς εἶνε ὁ στρατός τοῦ παρελθόντος. Εἶνε μαθηματικοὶ καὶ γεωμέτραι· ἀπὸ τοῦδε, ἡ καρδιά τῶν σοφῶν θὰ πάλτεται ὑπὲρ κατακτῆσεως εὐγενεστέρως ἐτι. Πάντα τὰ μεγάλα ταῦτα πνεύματα, μελετῶντα τὸν οὐρανόν, δὲν ἐξῆλθον, πράγματι, τῆς Γῆς· ὁ σκοπὸς τῆς Ἀστρονομίας δὲν εἶναι νὰ δείξῃ ἡμῖν τὴν φαινομένην θέσιν τῶν φωτεινῶν σημείων, οὔτε νὰ σταθμίσῃ λίθους κινουμένους ἐν τῷ διαστήματι, οὔτε νὰ γνωρίσῃ ἡμῖν ἐκ τῶν προτέρων τὰς ἐκλείψεις, τὰς φάσεις τῆς σελήνης, ἢ τὰς παλιρροίας. Ταῦτα πάντα εἶναι ὠραία, ἀλλ' ἀνεπαρκῆ.

« Ἄν ἡ ζωὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς Γῆς, οὐδὲν ἀπολύτως πνεῦμα θὰ ἐνδιεφέρετο περὶ αὐτῆς· καὶ τοῦτο δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπὶ πάντων τῶν κόσμων, οὗς χιλιακατομμύρια ἡλιοὶ ἄγρουσι μεθ' ἐκτῶν στρεφόμενοι ἐν ταῖς ἀβύσσους τοῦ ἀπειρου. Ἡ ζωὴ εἶναι ὁ σκοπὸς ὀλοκλήρου τῆς δημιουργίας, ἂν ἡ ζωὴ, καὶ ἡ ἰδέα δὲν ὑπῆρχε, πάντα ταῦτα θὰ ἦσαν μηδὲν καὶ ὡς μὴ ὑπάρχοντα.

« Εἴσαι προωρισμένος νὰ παρασταθῆς εἰς πλήρη μεταμόρφωσιν τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ὕλη θὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν εἰς τὸ πνεῦμα.

— Παγκόσμιος ζωὴ! εἶπον. Μὴ πάντες οἱ πλανῆται τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος κατοικοῦνται; . . . Μὴ τὰ χιλιακατομμύρια τῶν κόσμων οἵτινες πληροῦσι τὸ ἄπειρον, εἶναι κατοικημένα; . . . Τὰ ἀνθρώπινα αὐτῶν γέννη ὁμοιάζουσι πρὸς τὸ ἡμέτερον; . . . Ὅσα γνωρίσωμεν αὐτὰ ἄρα γε ποτέ; . . .

— Τὸ διάστημα, καθ' ὃ ζῆς ἐπὶ τῆς Γῆς, αὕτη ἐτι ἡ διάρκεια τῆς γηίνου ἀνθρωπότητος, εἶναι στιγμὴ μόνον ἐν τῇ αἰωνιότητι.»

Δὲν ἐνόησα αὐτὴν τὴν εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου ἀπάντησιν.

« Οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει, προσέθετο ἡ Οὐρανία, ὅπως πάντες οἱ κόσμοι οὗτοι εἶναι νῦν κατοικημένοι. Ἡ παροῦσα ἐποχὴ δὲν ἔχει σπουδαιότητα μείζονα ἐκείνων, αἵτινες προηγήθησαν αὐτῆς ἢ θὰ ἔλθωσι μετ' αὐτήν.

« Ἡ διάρκεια τῆς ὑπάρξεως τῆς γῆς θὰ ἦναι κατὰ πολὺ μακροτέρα, — δεκάκις ἴσως μακροτέρα — ἢ ὅσον ἡ τῆς περιόδου τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐπὶ δεκάδος κόσμων, λαμβανομένων εἰκεὶ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἐν τῷ ἀπείρῳ, δυνάμεθα π.χ. κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ εὐρωμεν μόλις ἓνα οἰκούμενον νῦν ὑπὸ γενεᾶς νοήμονος. Οἱ μὲν αὐτῶν ἦσαν πάλαι ποτέ, οἱ δὲ θὰ εἶναι ἐν τῷ μέλλοντι· οὗτοι παρασκευάζονται· ἐκεῖνοι διήλθον πάσας τὰς φάσεις των. Ἐνταῦθα κοιτίδες, ἐκεῖ τάφοι. Ἄλλως τε, ἄπειρος ποικιλία ἀποκαλύπτεται ἐν ταῖς ἐκδηλώσεσι τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ ἡ γῆϊνος ζωὴ οὐδόλως εἶνε ὁ τύπος τῆς ὑπεργηίνου. Ὅντα δύνανται νὰ ζῶσι καὶ νὰ σκέπτονται, ἐν ὀργανισμοῖς ὅλως διαφόροις ἐκείνων, οὗς γινώσκετε ἐπὶ τοῦ ὑμετέρου πλανήτου. Οἱ κάτοικοι τῶν ἄλλων κόσμων οὔτε τὴν μορφήν, οὔτε τὰς αἰσθήσεις ὑμῶν ἔχουσιν. Εἶνε διάφοροι.

« Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καὶ λίαν προσεχῶς μάστιστα, διότι κέκλησαι νὰ ἴδῃς αὐτήν, καθ' ἣν ἡ σπουδὴ αὕτη τῶν ὄρων τῆς ζωῆς, ἐν ταῖς διαφόροις ἐπαρχίαις τοῦ παντός, ἐστὶ τὸ οὐσιῶδες ἀντικείμενον — καὶ τὸ μέγα θέλημα τῆς ἀστρονομίας. Μετ' οὐ πολὺ, ἀντὶ ν' ἀσχολῶνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, τῆς κινήσεως καὶ τῆς ὕλικῆς μάξης τῶν γειτνιαζόντων πρὸς ἡμᾶς πλανητῶν π.χ., οἱ ἀστρονόμοι θὰ ἀνακαλύψωσι τὴν φυσικὴν αὐτῶν σύνθεσιν, τὰς γεωγραφικὰς ἐπόψεις των, τὴν κλιματολογίαν αὐτῶν καὶ τὴν μετεωρολογίαν, θὰ εἰσδύωσιν εἰς τὸ μυστήριον τοῦ ζωικοῦ ὀργανισμοῦ των, καὶ θὰ συζητήσωσι περὶ τῶν κατοικῶν των. Θὰ εὐρωσιν ὅτι ὁ Ἄρης καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατοικοῦνται νῦν ὑπὸ λογικῶν ὄντων, ὅτι ὁ Ζεὺς εἶναι ἐτι ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ περιόδῳ τῆς ὀργανικῆς προπαρασκευῆς, ὅτι ὁ Κρόνος εὐρίσκεται ὑπὸ ὄρους ὅλως διαφόρους τῶν πρυτανευσάντων ἐν τῇ ἐγκαταστάσει τῆς γηίνου ζωῆς καὶ χωρὶς οὐδέποτε νὰ διέλθῃ διὰ καταστάσεως ἀναλόγου πρὸς τὴν τῆς Γῆς, θὰ κατοικηθῇ ὑπὸ ὄντων ἀσυμβιδάστων πρὸς τοὺς γηίνους ὀργανισμούς. Νέαι μέθοδοι θὰ καταστήσωσι γνωστὴν τὴν φυσικὴν καὶ χημικὴν σύνθεσιν τῶν ἀστέρων. Δι' ἐργαλείων τελειοποιηθέντων θὰ ἀνακαλυφθῶσι τὰ ἄμεσα μαρτυρικά τῆς ὑπάρξεως τῶν πλανητικῶν τούτων ἀνθρωποτήτων, μεθ' ὧν θὰ σκεφθῶσιν ὅπως ἔλθωσιν εἰς συγκοινωνίαν. Αὕτη εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ μεταμόρφωσις, ἣτις θὰ χαρακτηρίσῃ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος καὶ θὰ ἐγκαινίσῃ τὸν εἰκοστόν.

Ἦκουσον, ἐν γοητείᾳ, τοὺς λόγους τῆς οὐρανίας Μοῦσης, οἵτινες ἐφώτιζον πρὸς χάριν μου,

διὰ φωτὸς ὅλως νέου τὰς τύχας τῆς ἀστρονομίας, καὶ μοὶ ἐνέπνεον ἐνδικαίφρον ζωηρότερον ἔτι. Ἐβλεπον τὸ πανόραμα τῶν ἀπειραρίθμων κόσμων, αἵτινες ἐκυλινδούντο ἐν τῷ διαστήματι, καὶ ἐνόουν ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἔπρεπε νὰ ἔχη ὡς σκοπὸν τὸ νὰ γνωρίσῃ ἡμῖν τοὺς μεμακρυσμένους ἐκείνους κόσμους—καὶ νὰ μας μεταφέρῃ οὕτως εἰπεῖν, εἰς τοὺς ἀπείρους ἐκείνους ὀρίζοντας. Ἡ ὥραία θεὰ ἐξηκολούθησε :

« Ἡ τῆς Ἀστρονομίας ἀποστολή ἔσται ὑψηλοτέρα ἔτι· ἀφοῦ σὰς κάμη νὰ αἰσθανθῆτε, ἀφοῦ σὰς κάμη νὰ γνωρίσετε, ὅτι ἡ Γῆ εἶνε μία μόνον πόλις ἐν τῇ οὐρανίᾳ πατριδί, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πολίτης τοῦ οὐρανοῦ, θὰ προσῆ ἔτι περαιτέρω. Ἀνακαλύπτουσα τὸ σχέδιον καθ' ὃ κατεσκευάσθη τὸ φυσικὸν σύμπαν, θὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἠθικὸν σύμπαν βασιζέται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου, ὅτι οἱ δύο κόσμοι δὲν ἀποτελοῦσιν ἢ ἓν καὶ μόνον κόσμον, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα κυβερνᾷ τὴν ὕλην. Ὅ,τι θὰ πράξῃ περὶ τοῦ διαστήματος, θὰ πράξῃ καὶ περὶ τοῦ χρόνου. Ἀφοῦ ἐκτιμήσετε τὸ ἄπειρον τοῦ διαστήματος, καὶ ἀναγνωρίσετε ὅτι οἱ αὐτοὶ νόμοι ἐπικρατοῦσι ταύτοχρόνως πανταχοῦ, καθιστώντες τὸ ἄπειρον σύμπαν μίαν μόνον μονάδα, θὰ μάθετε ὅτι οἱ αἰῶνες τοῦ παρελθόντος καὶ οἱ αἰῶνες τοῦ μέλλοντος συνδέονται μετὰ τοῦ πα-

ρόντος καὶ ὅτι αἱ λογικαὶ μονάδες θὰ ζήσωσιν αἰωνίως διὰ διαδοχικῶν καὶ προοδευτικῶν μεταμορφώσεων· θὰ μάθετε ὅτι ὑπάρχουσι πνεύματα ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὑπέρτερα τῶν μεγίστων πνευμάτων τῆς γῆινου ἀνθρωπότητος καὶ ὅτι πάντα προοδεύουσι πρὸς τὴν ὑπερτάτην ἐντέλειαν· θὰ μάθετε ἐπίσης ὅτι ὁ ὕλικὸς κόσμος δὲν εἶνε ἢ φαινόμενον, καθ' ὅτι τὸ πραγματικὸν ὄν συνίσταται εἰς δύνάμιν ἀθάρα, ἀόρατον καὶ μὴ ὑποπίπτουσαν εἰς τὴν ἀφῆν.

« Ἡ Ἀστρονομία θὰ εἶνε λοιπὸν, κατ' ἐξοχὴν καὶ πρὸ πάντων, ἡ ὁδηγὸς τῆς φιλοσοφίας. Οἱ συλλογισόμενοι ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων θὰ εἶνε καὶ ἐκτὸς τῆς ἀληθείας. Ὅσοι δὲ ἀκολουθήσωσι πιστῶς τὰ φῶτα αὐτῆς θὰ ἀνυψωθῶσι βαθμηδὸν εἰς τὴν λύσιν τῶν μεγάλων προβλημάτων.

« Ἡ ἀστρονομικὴ φιλοσοφία θὰ εἶνε ἡ θρησκεία τῶν ἐξόχων πνευμάτων.

« Σὺ ὀφείλεις νὰ παρασταθῆς, προσέθετο, εἰς τὴν διπλὴν ταύτην μεταμόρφωσιν τῆς ἐπιστήμης. Ὅταν σὺ θὰ ἐγκαταλείψῃς τὸν γῆινον κόσμον, ἡ ἀστρονομικὴ αὐτῆ ἐπιστήμη, ἣν νῦν θαυμάζεις τόσον εὐλόγως, θὰ εἶνε ὅλως ἀνακαινισμένη, κατὰ τε τὴν μορφήν αὐτῆς καὶ τὸ πνεῦμα.

[Μετάφρασις X.]

"Ἐπειτα συνέζη

Εἰς κόρην

Εἶναι στιγμαῖς ποῦ ὁ δύστηχος
Τρελλαινόμεαι γιὰ σένα,
Καὶ γέροντας στὸν ὄμο σου
Αἰσθάνομαι πῶς ζῶ·
Εἶνε στιγμαῖς ποῦ ἀκίνητος,
Μὲ μάτια δακρυσμένα,
Γιὰ μιὰ ματιά σου θάδινα
Καὶ κόσμο κι' οὐρανό.

Κ' εἶναι στιγμαῖς ποῦ αἰσθάνομαι
Στὰ στῆθρα ἀνεμοζύλη·
Εἶναι στιγμαῖς ποῦ ἡ ὄψι σου
Τὸ μῖσος μοῦ γεννᾷ·
Εἶναι στιγμαῖς ποῦ γέροντας
Στὴν τρυφερῇ σου ἀγκάλῃ,
Ζοὴ καὶ νιάτα θάδινα
Νὰ μὴ σὲ βλέπω πλειά.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΣ
Εἰκὼν Σιγίλλ.

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΑΣ

Ἡ σφαγὴ τῶν Ἰατρῶν καὶ τῆς Χίος εἶνε μικροδουλείας ἐμπρὸς ἐς τὴν καταστροφὴν ποῦ ἔπεσε ἐς τὰ ὀνόματά μας σὰν ἄρχισεν τὸ ἔθνος νὰ τὸ αἰσθάνεται πῶς ξαναγεννήθηκε. Ἡ ἰδέα πῶς θὰ γυρίσουμε δυὸ τρεῖς χιλιάδες χρόνια πίσω καὶ θὰ περπατοῦμε μέσα ἐς τὴν ἀγορὰ νὰ ρωτοῦμε «λέγεται τι καινόν;» ἐρριζοβόλησε τόσο βαθειά ἐς τὴν καρδιά μας, ποῦ κατάντησε σήμερα νὰ χρειάζεται γιαντρικὸ συμβούλιον γιὰ νὰ μᾶς γιαντρέψῃ!

Ἦτανε μεγάλη καὶ ὠμορφὴ ἰδέα ἐς τὸν καιρὸ τῆς, τότες ποῦ ἀγωνιζοῦμασταν καὶ σέρναμε ὄλον τὸν πολιτισμένον κόσμον κατόπι μας, γιὰ τὸν δὲν ἤξερε παρά τὰ παλιὰ μας, κ' ἐνθουσιαζοῦταν νὰ βλέπῃ μίαν τέτοια μεγάλη καὶ λαμπρὰ νεκρανάστασι. Ἡ ἰδέα ὅμως εἶνε σύννεφα καὶ περνοῦν, ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τότες ὡς ἐσήμερα ἀλλάξε ἐς ἓνα τέτοιο βαθμὸν ποῦ καὶ ὁ Βύρωνας ἀκόμη νὰ ζοῦσε θὰ μᾶς ἔγραφε διατριβὴς γιὰ τὴς θεωρίης τοῦ Δαρβίνου. — κ' ἐμεῖς ἐπάθαμε τὸ νόστιμον τοῦ Νασρεδδίν Χότζα μὲ τὸ νέρτι ἔχουμε ἀκόμη πολὺ δρόμον νὰ πάρομε!

Ἀρχίσαμε φυσικὰ ἀπὸ τὰ εὐκολώτερα ἀπ' τὰ ὀνόματα κ' ἀπ' τὴ γλῶσσα. Ἐς τὰ ὀνόματα τὸ καταφέραμε, γιὰ τὴ γλῶσσα δὲν εἶνε δική μου δουλειὰ νὰ τὸ ἐξετάσω. Μὰ ἐκεῖνο ποῦ μὲ κάνει καμμιὰ φορὰ νὰ χαμογεῶ, ὅσο χολιασμένος κ' ἂν εἶμαι γιὰ τὴν καταστροφὴν ποῦ γένηται, εἶνε ποῦ κανενὸς μας δὲν ἤλθε ἐς τὸ νοῦ τοῦ ἀκόμα νὰ φορέσῃ κ' ἓνα τριβωνά! Ἡ κἂν νὰ παίρνῃ κ' ἓνα λουτρὸ πρὶν καθίξῃ ἐς τὸ φαγεῖ του! Τέλος πάντων νὰ γείνη μίαν ἀρχὴ καὶ νὰ γυρίσουν ὅλα ἡτὰ παλιὰ, εἰδεμὴ πῶς θὰ βασταχθῇ μίᾶ ἀττικὴ γλῶσσα δίχως ἀττικὴ ζωή!

Σὰν νὰ μισομετανοιῶν ποῦ τὸ εἶπα, γιὰ τὸ μπορεῖ νὰ τὸ καταπιαστῇ κανένας καὶ τοῦτο!

Ἄς ἔλθουμε ἐς τὰ ὀνόματα.

Θυμοῦμαι ἀκόμα σὰν ἤλθε ὁ πρῶτος Δημοτικὸς Δάσκαλος ἐς τὸ χωριὸν μας. Ἦτανε καλὸς ὁ καίμενος, καὶ μᾶς ἔφερε πολλὰς καλὰς ἰδέας. Μᾶς ἔκαμε Βιβλιοθήκη, μᾶς ἔδωκε περίπατον, μᾶς ἐμάθαινε νὰ συλλογιζοῦμασταν μὲ τὰς ἐρωτήσεις του, (θυμοῦμαι ἀκόμα σὰν μ' ἐρώτησε ἂν ἤθελα νὰ εἶμαι Λεωνίδα ἢ Ἐφιάλτης, καὶ ἐπειδὴ τὸ δεύτερον μοῦ φάνηκε πλεῖον καινούργιον, τοῦ εἶπα «Ἐφιάλτης». — Κι' ἀκόμα κοκκινίζω σὰν τὸ συλλογοῦμαι!) μὰ εἶχε κ' αὐτὸς μαζί μὲ ὄλην τὴν ἀναστημένην Ρωμιοσύνην τὴν πετριά τῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων. Καὶ τί τὰ θέτε τὴν πρώτην μέραν ποῦ μᾶς μάζεψε ἐς τὴν παράδοσι, μᾶς κατέσφαξε ὄλους! Ὅσα φαιμικὰ ὀνόματα μπόρουν νὰ «ἐξελληνισθῶν» ἐξελληνισθῆκεν. Ὁ Κυριαζῆς ἔγεινε Κυριακοῦ, ὁ Κωσταντάρης Κωσταντίνου, κ' ἂν ἦτανε καὶ κανένας Καπλάνογλου θὰ γινούτανε κ' αὐτὸς Λεοντίδης. Ὅσα πάλι δὲν μεταφραζοῦνταν, τὰ ἔρρηξε ὅλα, σὰν ἀδιόρθωτα ὅπου ἦταν, κάτω ἐς τὸ Σπαρτιατικὸν βί-

ραθρον, πῆρε τὰ βαφτιστικὰ τῶν πατέρων μας, ἔδωκε ἀπὸ τὸ σακί του μερικὰς φουγιτιὰς ἰδῆς καὶ ἀδῆς, μᾶς τὰ κόλλησε μίᾳ μορφοῖ, καὶ μπουλιασθήκαμε ὅλοι Ἕλληνες χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε!

Αὐτὰ γενήκαμε ἐς τὸν καιρὸν μου, καὶ ἐς τὸ χωριὸν μου Ἐς τὰς πολιτείας μέσα ἦτανε παλιὰ δουλειὰ! Ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασι καὶ πρὶν ἀκόμα, εἶχε ἀρχίσει τὸ φονικόν. Χιλιάδες φαιμικὰ ὀνόματα πῆγαν ἐς τὸ καλόν, καὶ πολλοὶ ποῦ γυροῦσαν νὰ δεῖξουν ἐς τὸν κόσμον τί παλιὸν σκαρὶ εἶνε τὸ δικὸν μας, δὲν ἠθέλανε νὰ ξέρουνε τὸν παπποῦ τους!

Ἄμὲ τὰ καθαυτὰ, τὰ βαφτιστικὰ ὀνόματα; ἐκεῖ δὲ γένηκε τὸ μεγάλο κακόν! ὁ Γιάννης, ὁ Γιώργος, ὁ Κώστας, ὁ Δημήτρης καὶ τόσα ἄλλα ἀγαπημένα ὀνόματα, ἐπῆραν τὰ βουνα κ' ἐφεύγανε σιγὰ σιγὰ τὰ καίμενα, καὶ ἐς τὸν τόπον τοῦ ἐρχοῦνταν σὰν μελίσσια οἱ Ἀλιθιὰδες, οἱ Περικλῆδες καὶ οἱ Μιστοκλῆδες. Καθὼς βλέπετε, γυρέφανε οἱ γέροι καὶ οἱ γρηῆς μας νὰ τὰ ἀνθρωπίσουν λιγάκι, μὰ τοῦ κάκου! Ὁ δάσκαλος ἀφῆκε τοὺς γέροντας νὰ προφέρουνε μὲ τὰ γλωσσικὰ ὄργανα ποῦ τοὺς ἔδωσε ὁ θεός, καὶ σὰν καλὸς δαμαστής, πῆρε ἐς τὰ χέρια του τὰ παιδιὰ, καὶ γύμναζε γύμναζε τοὺς μαλάκωσε τὴ γλῶσσα, ποῦ σὰν φωνάζουμε τώρα ἀπ' τὸ ἀπάνω πάτωμα τὴν Μελομένην καὶ τὴν Τερψιχόρη, τρέχει τὸ μέλι τοῦ Ὑμητοῦ ἀπ' τὸ στόμα μας.

Τὴ καταλάβαμε μὲ τὴν ἀλλαγὴν τούτη, εἶνε γιὰ μὲν μυστήριον. Τί ἐχάσαμε δὲν εἶνε καθόλου μυστήριον. Ἐχάσαμε ἄλλη μίᾳ γὰρ τῆς γλώσσας μας, ἐκώφαμε καὶ καταπατήσαμε ἄλλο ἓνα λουλούδι τῆς. Ἦθελα νὰ ξέρω τί λογῆς τραγοῦδι θὰ τραγοῦδοῦσαμε ἰσὲς κανέναν Ἐπαμεινώνδα, ἂν ἐκλεφτε καμμιάν Ἀρσινόη! Ἦ ἰσὲς κανένα Εὐθυβουλίδη, ἂν μᾶς ἔπαιρνε τὴν Πόλι!

Ἄς μὴν ἀπελιπιζοῦμασταν ὅμως. Κανένα θανατικὸν δὲν ἤλθε ἐς τὸν κόσμον ποῦ νὰ μὴν ἀφῆκε καὶ μερικὸς νὰ διηγηθῶν τί συνέβηκε. Ὡς καὶ ἀπ' τὸν κατακλυσμὸν ἐσώθηκε ἓνας Νῶε. Ἔτσι κ' ἀπ' τὴν καταστροφὴν τούτη ἐγλυτώσανε καὶ ἀνθῶν ἀκόμα πολλὰς οἰκογένειαι μὲ τὰ γλυκὰ ὀνόματα τῶν παπποῦδων τους. Ἀπ' αὐτοὺς πρέπει νὰ ἐλπίζουμε σωτηρία, αὐτοὶ θὰ μᾶς φέρουν πίσω τοὺς Γιάννιδες μας καὶ τὰς Μαρτίες μας.

Δύο λόγια γιὰ τοὺς Χιῶτες: τοὺς πρέπει ἓνας ἐπαινος ἐδῶ πέρα. Αὐτοὶ σὰν ἐφύγαν ἀπ' τὸ δύστυχο νησί τους κ' ἐσκορπισθῆκαν ἐς τὴν ξενιτειά, ἐπῆραν δυὸ πράγματα μαζί τους: τὰ εἰκονοστάσια τους, καὶ τὰ ὀνόματά τους. Ἀπὸ τὴ σφαγὴ τοῦ 22 δὲν ἐγλυτώσανε, τὴ σφαγὴ ὅμως τῶν δασκάλων μας τὴ ξεφύγανε καὶ μᾶς ἐς τὰ σπιτικά τους μοσχομυρίζουν ἀκόμα τὰ νησιώτικὰ τους ὀνόματα, μαζί μὲ τὸ λιβάνι τους. Δὲν λέγω πῶς δὲν εἶμαστε κ' ἐμεῖς χριστιανοί; μὰ αὐτοὶ ἔχουν καὶ χριστιανικὰ ὀνόματα.

ΑΓΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΟΤΗΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Πόθεν ἡ λέξις Δασκαλειὸν ὡς γεωγραφικὸν ὄνομα.

Περιηγοῦμενος πρό τινων ἐτῶν τοὺς νομούς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, καὶ Κεφαλληνίας μεταξὺ τῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἀπεκόμισα καὶ ἐσημείωσα ἦτο καὶ ἡ ἐντύπωσις μου ἐκ τοῦ ὀνόματος Δασκαλειὸν δι' οὗ εἰς πολλὰ τῶν μερῶν ὀνομάζουσι νησιῶδες τινὰς ἐρήμους, μονολίθους, χθικμαλὰς, ξηρὰς καὶ ἀγόνους καὶ ἀνύδρους παντελῶς, προσκειμένους εἰς τὴν ξηράν. Τοιοῦτον ὄνομα φέρει νησίς προσκειμένη εἰς τὸ ἀκρωτήριον Τολὸ (ἐπαρχ. Ναυπλίας), ἑτέρα νησίς ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Λιβαδόστρας (Ἀλυονίδος θαλάσσης), ἑτέρα ἐντὸς τοῦ λιμένος Πόρου, ἑτέρα ἢ μεταξύ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης, ἣν πολλοὶ ἐσφαλμένως πάνυ θεωροῦσιν ὡς τὴν Ἀστερίαν τοῦ Ὀμήρου.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ἄλλων ἐπαρχιῶν παραλίας ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα. Οὕτω Δασκαλειὸν ἢ Δασκαλονῆσι ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἀττικῆς, ἐξ οὗ ὠνομάσθη καὶ στάσις τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Λαυρείου Δασκαλειὸν. Τὴν νησιῶδα μάλιστα ταύτην παρέλιπεν ἐκ παραδρομῆς νὰ σημειώσῃ ὁ κ. I. Kaupert ἐν τῷ ἀρίστῳ ἄλλως γεωγραφικῷ πίνακι τῆς Ἀττικῆς. Ἔτερον Δασκαλειὸν ὑπάρχει ἐν τῷ λιμένι τῆς νήσου Σκιαθοῦ. Πιθανόν δὲ νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλαχού, περὶ ὧν δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβω γνώσιν (1). Οὐχ ἦττον τὰ πέντε ὀνόματα, ἅτινα ἐμνημόνευσα ἀρκοῦσι διὰ τὰς παρατηρήσεις, ἃς θέλω παρακατιῶν ἐπιφέρει.

Ἐρωτήσας πολλοὺς τῶν κατοίκων τῶν μερῶν, εἰς ἃ πρόσκαιται τοιοῦτου ὀνόματος νησιῶδες, πόθεν τὸ ὄνομα Δασκαλειὸν, ἤκουσα ὅτι προῆλθε διότι ἐκεῖ ὑπῆρχε ποτε σχολεῖον καὶ διδάσκαλος. Ἡ ἐτυμολογία δὲ αὕτη εἶνε βεβαίως φυσικὴ, προερχομένη ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως Δασκαλειὸν, δι' ἀνθρώπου μάλιστα ἀγνοοῦντας ἂν ὑπάρχωσι καὶ ἄλλαχού νησιῶδες ὑπὸ τοιοῦτον ὄνομα, πλὴν τῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν θαλάσσης. Θὰ ἦτο ὅμως ὄλως παραλογον καὶ καθ' ὑπόθεσιν ἔτι, νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῶσι ποτε διδάσκαλοι καὶ μαθηταί, οἵτινες ἤθελον ἐκλεῖξει ὡς διδασκαλεῖον νησιῶδες ἀγόνους, ἀνύδρους, φαλακράς, ἀδένδρους, μὴ ἔχουσας οὐδὲ σπιθαμὴν ἐπιπέδου γῆς, οὐδεμίαν παρεχούσας εὐμάρειαν πρὸς διατριβὴν ἀνθρώπων, οὐχὶ πολυχρόνιον, ἀλλ' οὐδὲ δι' ὀλίγας ὥρας. Ἡ ἐτυμολογία ἐπομένως τοῦ ὀνόματος δὲν ἄλλαχού ν' ἀναζητηθῇ. Τὸ ὄνομα Δασκαλειὸν φαίνεται

βεβαίως ἐκ πρώτης ὄψεως ἑλληνικόν, καὶ κύριον, ἵνα ἐκφρασθῶμεν γραμματικώτερον ἢ ἀπόδοσις ὅμως αὐτοῦ εἰς νησιῶδες ὁμοειδεῖς ὑποδηλοῖ ὅτι δένεινε κύριον, ἀλλὰ προσηγορικόν, ὡς τοιοῦτον δὲ ἀναζητητέα ἡ ἐτυμολογία καὶ ἡ καταγωγή.

Τὸ ὄνομα Δασκαλειὸν ἔχει τὴν γένεσιν αὐτοῦ εἰς ὄρον ναυτικὸν ἰταλικόν, οὗ ἐγένετο χρῆσις παρά τοῖς ναυτικοῖς τῆς Βενετίας καὶ τῆς λοιπῆς Ἰταλίας, ὧν τὸ ναυτικὸν καὶ γεωγραφικὸν ὀνοματολόγιον σιωπηρῶς μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰσῆχθη εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἑλλήνων, ποῦ μὲν διότι δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ ἑλληνικῇ οἱ ναυτικοὶ ὄροι, ποῦ δὲ ὑποχωρησάντων ἐκ τῆς συνηθείας τῶν ἑλληνικῶν εἰς τοὺς ἰταλικούς. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματος, πρὶν ἢ τὰ περὶ Δασκαλειοῦ ἐξετάσωμεν, ἡ λέξις ἀκρωτήριον καὶ ἄκρα, ὑπεχώρησεν εἰς τὴν λέξιν κάβος capo καὶ cavo, ὡς Κάβο-Κολόνες, Κάβο-Δόρο, καὶ εἰς τὴν λέξιν ποῦντα punta: πολλαχού ἡ ἀκτὴ λέγεται κόστα costa, ὡς ἐν Σπέτσαις ἢ ἀπέναντι ἀκτὴ τῆς Ἐρμιονίδος: ἀντὶ τῆς λέξεως λιμὴν καθιερώθη ἡ λέξις πόρτο porto, ἐν Σπέτσαις τὸ ἰχθυοπωλεῖον λέγεται πεσκαρία pescheria. Ἐπίσης τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων ἰστιοφόρων πλοίων εἶνε ἰταλικά σκούνα, μπάρο, γολέτα, τραμπάκοιο, ναβα: καὶ αὐτὴ ἡ λέξις ἢ ὁ λέμβος ὑπεχώρησεν εἰς τὴν θάρκα.

Τοιοῦτόν τι εἶνε καὶ τὸ ὄνομα Δασκαλειὸν. Οἱ ἰταλοὶ ναυτικοὶ καὶ χαρτογράφοι ὠνομάζον τὰς ξηρονήσους, ἢ τοὺς περιαιεῖς βράχους, τοὺς σκοπέλους, ὧν δὲν εἶχον μάθει τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα διὰ τῆς λέξεως σκόλιο, scoglio, ἣτις σημαίνει σκόπελον καὶ νησιῶδα, ὄνομα δι' οὗ ἔτι καὶ νῦν ὀνομάζονται πολλαὶ νησιῶδες τῆς κάτω Ἰταλίας, ὅπερ ἄλλως καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον ὡς κύριον ὄνομα εἰς πολλὰς νήσους, ὧν σημαντικώτερα ἢ τῶν βορείων Σποράδων Σκόπελος, ἣν καὶ ὁ χαρτογράφος τῆς Βενετίας Coronelli ὀνομάζει Scoglio o Scopelo. Τὸ ὄνομα δὲ Scogli οἱ χαρτογράφοι καὶ γεωγράφοι προσέθετον καὶ εἰς τὸ κύριον πολλαίς ὄνομα τῆς νήσου ὡς le Sapienze Scogli, ἢ νήσος Σαπιέντζα, Scoglio di Pario, ἢ Πάρος, Scoglio di S. Theodore, τὸ Μπουρτσι τοῦ Ναυπλίου, Scogli adiacenti all' isola di Corfu, νήσοι περὶ τὴν Κέρκυραν. Οἱ ναυτικοὶ Ἕλληνες οἱ μετὰ τῶν ἐνετικῶν πλοίων πλέοντες, οἱ μεταχειριζόμενοι καὶ τοὺς ἰταλικούς πορτολάνους καὶ ἄλλους γεωγραφικούς πίνακας, τὴν λέξιν σκόλιο συνεταύτισαν μετὰ τοῦ σχολεῖου, ἀκούοντες δὲ τὸ ὄνομα μετὰ τοῦ ἄρθρου del scoglio, ἢ τῶν προθέσεων da καὶ di, da scoglio ἢ di scoglio μετέτρεψαν ἐν τῇ συνηθείᾳ ἀπλοῦστατα τὸ ντὰ σκόλιο ἢ ντὶ σκόλιο εἰς Δασκαλειὸν παρετυμολογοῦντες.

Καὶ τοι οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν ὅτι ἐκ τοῦ ντὰ σκόλιο προέκυψε τὸ Δασκαλειὸν, ση-

(1) Ὅρα καὶ C. Bursian, Geogr. v. Griech. T. 2, σελ. 503 ἔνθα μνημονεύονται καὶ ἄλλα Δασκαλειὰ ἐν Κιμῶνι καὶ ἐν Κουφονησίαις.

μειούμεν ὅτι ἔχομεν καὶ ῥητὴν μαρτυρίαν περὶ ἑνὸς τῶν μνημονευθέντων Δασκαλειῶν, τοῦ περὶ τὸ Τολὸν τῆς ἐπαρχίας Ναυπλίας. Ἐνταῦθα ἐν τῇ μεσημβρινῇ παραλίᾳ προεκβάλλει τῆς ὀρεινῆς χώρας τῆς Ναυπλίας, ἐφ' ἧς πρὸς Β κείται τὸ Παλαμῆδιον προεξοχὴ τοῦ βουνοῦ Τσακάλι, πρὸ ταύτης δὲ κείται ἡ νησίς Δασκαλειό, Dascalio ἐν τῷ γαλλικῷ πινάκι, ἐφ' ἧς ὑπάρχουσιν ἐρείπια ἐνετικοῦ φρουρίου, καὶ ἧτις κλείει τὸν κόλπον τοῦ Τολοῦ. Ἐνταῦθα οἱ Ἐνετοὶ εἶχον κατασκευάσει φρούριον, προστατεύον ἀπὸ μεσημβρίας τὸ φρούριον Ναυπλίας, ὅπερ ὠνόμαζον castello di scoglio, καὶ ὅπερ ἐθεώρουν σπουδαιότατον (importantissimo), ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Κωνστ. Σχθα ἐγγράφων (τόμ. 4 καὶ 6 τῶν Μνημείων τῆς Ἑλ. ἱστορίας), ὠκοδομημένον παρὰ τὸ Τολό. Τοῦτο δὲ τὸ καστὲλ δι ἀκόλιο, σήμερον καλεῖται Δασκαλειό.

Ἐκ τῶν εἰρημένων προκύπτει ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο καθιερώθη ἐπὶ ἐνετοκρατίας ἐν Ἑλλάδι. Καθόσον δὲ γινώσκω ἡ ὀνομασία Δασκαλειό δὲν ἀπαντᾷ πέραν τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου, Στερεᾶς Ἑλλάδος, Κεφαλληνίας, Βορείων Σποράδων καὶ Κυκλάδων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Ἰανουαρίου 1890.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΒΑΡΕΙΣ ΧΕΙΜΩΝΕΣ

Ἀπὸ τῶν δικασιμῶν παγετῶν τοῦ 1830 ἡ Γαλλία δὲν εἶδεν χειμῶνας ὄχι μόνον εἰμῆ κατὰ τὰ ἔτη 1840, 1854 καὶ 1870. Πλὴν ἀπὸ δεκαετίας παρετηρήθη τάσις τις ἐπανόδου πρὸς τὰ παροιμιώδη ἐκεῖνα ψύχη. Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1878 — 1879 παρετηρήθησαν 68 ἡμέραι παγετοῦ. Ὁ τελευταῖος οὗτος χειμῶν ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως εἰς τῶν δριμυτάτων ἐξ ὧν ποτὲ ἐμάστισαν τὴν Γαλλίαν. Ἐνθυμοῦνται βεβαίως πολλοὶ ὅτι πρὸ τινῶν ἐτῶν εἰς παροιμιώδη ἐποχὴν εἶχομεν ἐν Σωμῦρ τὸ λαμπρὸν θέαμα θαλάσσης ἐκ πάγου καὶ παραδόξου πολιτικῆς τοπογραφίας ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Ἀνζού μέχρι τῆς Τουρραίνης.

Ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα ἐφάνησαν ἐπιπλέοντες πάγοι κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουαρίου. Ὅπως παγῆ ἐντελῶς ὁ ποταμὸς ἀπαιτεῖται θερμοκρασία 9 περιπίπτου βαθμῶν κάτωθεν τοῦ 0 ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας. Οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ βέοντα ὕδατα δὲν πήγνυνται ἐκ τῆς ἐπιφανείας ὡς τὰ στάσιμα ὕδατα, ἀλλ' ἐκ τῆς συρροῆς καὶ τῆς συγκολλήσεως τῶν ἐπιπλέοντων παγῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ σφοδροῦ ψύχους. Μόνον διὰ τῆς τοιαύτης συγκολλήσεως εἶνε δυνατόν νὰ παγῶσι μεγάλοι ποταμοί. Ὅτε οἱ ἐπιπλέοντες πάγοι εἶνε ἀρκούντως πολυαριθμοί, συναντῶνται, συγ-

κρούονται, γίνονται μᾶλλον βραδυκίνητοι, συγκολλῶνται καὶ σχηματίζουσι στρώμα πάγου ἀνώμαλον καθιστάμενον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὁμογενές καὶ αὐξάνον ἀνεπιστήτως κατὰ τὸ πάχος, ἐνῶ τὸ ὕδωρ ἐξακολουθεῖ νὰ βῆ κατωθεν. Ἐξηκριβώθη ὅτι ἀπαιτεῖται πάχος 5 ὑφεκατομέτρων ὅπως ὁ πάχος φέρη ἀκινδύνως τὸ βᾶρος ἀνθρώπου, πάχος δὲ 9 ὑφεκατομέτρων ὅπως διέλθῃ ἐπ' αὐτοῦ ἐν ἀσφαλείᾳ ἵππευς ὅταν τὸ πάχος φθάσῃ εἰς 13 ὑφεκατόμετρα, δύναται νὰ ὑποβαστάσῃ τηλεβόλα τοποθετημένη ἐπὶ ἐλαθρῶν, τέλος δὲ ὅταν αὐξήθῃ μέχρι 20 ὑφεκατομέτρων, δύναται νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ πεδινὸν πυροβολικόν. Αἱ βαρύτατοι τῶν ἀμαξῶν, στρατὸς ὀλόκληρος, πλῆθος πολυάριθμον, δύνανται νὰ διέλθωσιν ἐν ἀσφαλείᾳ ἀνωθεν πεπηγὸτος ποταμοῦ ὅτε τὸ πάχος τοῦ πάγου φθάσῃ εἰς 27 ὑφεκατόμετρα.

Κατὰ τοὺς δριμυτάτους χειμῶνας ὁ πάχος εἰς τοὺς ποταμούς τῆς Ρωσίας ἀποκτᾷ πάχος μέχρις ἑνὸς μέτρου ἄλλ' ἐν Γαλλίᾳ τὸ πάχος οὐδέποτε ὑπερέβη τὰ 66 ὑφεκατόμετρα. Δύναται ἐν τούτοις ποταμὸς ὀλόκληρος νὰ παγῆ, πηγνυμένου καὶ αὐθις τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν τῆξιν, καὶ νὰ μεταβληθῇ οὕτως εἰς λατομεῖον πάγου, ὡς συνέβη ἐν Σωμῦρ κατὰ τὸ 1879. Ἐνέτη 1740 κτεσκεύασαν ἐν Πετρούπολει κομψὸν μέγαρον ἐκ πάγου 17 μέτρων μήκους, 5 μέτρων πλάτους καὶ 6 μέτρων ὕψους. Τὸ βᾶρος τῆς στίγης καὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν ὑπεβαστάχθη καλλίστα ὑπὸ τῶν βρασιῶν τοῦ κτιρίου. Πρὸ αὐτοῦ ἐτοποθέτησαν ἐξ τηλεβόλα ἐκ πάγου μετὰ τῶν κιλλιδαντῶν τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ ἐγεμίσθησαν διὰ πυρίτιδος καὶ σφαιρῶν. Ἡ βολὴ ἐκαστοῦ εἰς ἀπόστασιν ἐξήκοντα βημάτων διέτρησε σκεῖνα πάχους 54 χιλιοστομέτρων. Ἡ γόμωσις τῆς πυρίτιδος ἦτο ἐνὸς τετάρτου τῆς λίτρας. Οὐδὲν ἐξ αὐτῶν διερχομένων. Τὰ ὑλικά τοῦ παραδόξου αὐτοῦ κτιρίου ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ποταμοῦ Ὄρβου.

Ὁ ὄργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτρέπει αὐτῷ νὰ ἀνέχηται θερμοκρασίας ὄντως ἐξαιρετικῆς. Οἱ ἐπόμενοι εἶνε οἱ ὕδατοι ἐκ τῶν γνωστῶν ἀριθμοὶ ἐν τῇ θερμότητι καὶ ἐν τῷ ψύχει. Ὁ κ. Δοβεῦρέ, παρετήρησεν εἰς τὴν χώραν τῶν Τουρρέγκ θερμοκρασία + 67°7 ὑπὸ σκιαν, ἐνῶ ἐν Νινί-Κόδινσκι τῆς Σιβηρίας τὸ ψῦχος ἐφθασε μέχρις + 62°2. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων θερμοκρασιῶν διαφορά εἶνε 130 βαθμῶν εἰς ἀμφοτέρω, καίπερ τοσοῦτον διεστῶσας, ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ ζῆσῃ, ἡ δὲ θερμότης τοῦ σώματός του ἀπομένει ἡ αὐτὴ εἰς τε τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην χώραν. Ἀλλ' ἀκριβῶς χάρις εἰς τοῦτο ἀντέχει εἰς κλίματα τόσο ἀνόμοια, καθότι ὁ θάνατος ἐπέρχεται ταχέως εὐθὺς ὡς ἡ θερμότης τοῦ σώματος μεταβληθῇ κατὰ τινὰς βυθμούς ἐπὶ

πλέον ἢ ἔλαττον τῆς κανονικῆς θερμοκρασίας, ἧτις εἶνε ἡ τῶν + 37 βαθμῶν.

Χάρις εἰς τὰ ἐνδύματά μας καὶ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἰδρώτος δυνάμεθα ν' ἀνεχθῶμεν οὐ μόνον θερμοκρασίαν 62 βαθμῶν, ἀλλὰ καὶ 120 καὶ 130, τοῦτέστι κατὰ πολὺ ἀνωτέρω τῆς τοῦ ζέοντος ὕδατος. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρω ἐν μόνον παράδειγμα κατὰ τὸ 1874 ἐνεία πειραματιστὰ εἰσῆλθον εἰς θαλάμον διακεκαυμένον μέχρις 128 βαθμῶν καὶ διέμειναν ἐν αὐτῷ ἐπὶ ὡτῶ λεπτά. Ἐν τῷ αὐτῷ θαλάμῳ ἐτέθησαν πλησίον τῶν πειραματιστῶν ὡά, αἵτινα δὲν ἐβραδύναν νὰ ἐψηθῶσιν, βόειος πλευρὰ ἧτις ἐν τάχει ἐγένετο ὀπτῆ καὶ ὕδωρ, ὅπερ παραχρῆμα σχεδὸν ἐκόχλασεν.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἶδον εἰς Νεάπολιν παιδίον γυμνὸν εἰσελθὼν ἐντὸς σπηλαίου μετὰ ὕδριας πλήρους ὕδατος ψυχροῦ καὶ ὡῶν καὶ ἐξελθὼν μετὰ τὸ σῶμα πορφυροῦν, μετὰ τὸ ὕδωρ θερμότερον καὶ τὰ ὡά ἐντελῶς ἐψημένα. Ἀλλὰ δὲν δύναται τις νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ πολὺ τοιαύτας θερμοκρασίας. Ὁ ἀββάς Γωβιλ ἀναφέρει ὅτι ἀπὸ τῆς 14 μέχρι τῆς 23 Ἰουνίου τοῦ 1743, ἐπικρατοῦσης θερμοκρασίας 40 βαθμῶν, 11,400 ἀνθρώποι ἀπέθανον ἐκ τοῦ καύσωνος εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Πεκίνου.

Διὰ τοὺς πεπηγόντας δὲν ὑπάρχει ἐχθρὸς χειρότερος ἀπὸ τὴν θερμότητα. Οὐαί εἰς ἐκεῖνον ἀναφωνεῖ ὁ Λαρρέ, περιγράφων τὴν ἀπείσιον ἐκστρατείαν τοῦ 1811, οὐαί εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε νικηθῆναι ἐκ τοῦ ψύχους καὶ ἀπολέσει τὴν ἐξωτερικὴν αἰσθητικὴν δύναμιν! Ἄν ἤθελεν εἰσελθεῖν πᾶρα εἰς θαλάμον πολὺ θερμὸν ἢ πλησίασει λίαν ἐγγύθεν μεγάλην τινὰ πυρᾶν τοῦ στρατοπέδου, τὰ νευραγωμένα ἢ πεπηγόντα μέλη προσεβάλλοντο ὑπὸ γκαρραίνης, ἧτις ἐξεδιηλοῦτο ἐν τῷ ἄμα μετὰ τοιαύτης ταχύτητος, ὥστε ἡ πρόοδος τῆς ἦτο ὀρατὴ καὶ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἐθεάθησαν στρατιῶται πίπτοντες νεκροὶ πρὸ τῶν πυρῶν τοῦ στρατοπέδου. Ἀλλ' αἱ μερικά αὐταὶ ψύξεις συνήθως ἀθεράπευτοι, ἐνίοτε δὲ ἀπαιτοῦσιν ἀποτομὰς μελῶν σπανίως θανατηφόρους, εἶνε μηδαμικαὶ ἀπέναντι τῆς γενικῆς ἐπενεργείας τοῦ ψύχους ἐπὶ τῶν ἐξασθενημένων ἢ ἀτελῶς προφυλασσομένων ἀτόμων.

Ἡ γενικὴ αὕτη ἐπενέργεια παρατηρεῖται κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλοῦ καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλοῦ ἐπενέργεια ἐκδηλοῦται οὐχὶ σπανίως διὰ μανιώδους παραληρήματος, εἰς δ' ἀμέσως παρέπεται μηνιγγίτις τάχιστα θανατηφόρος. Πλὴν συνηθέστερον τὰ συμπτώματα ἐκδηλοῦνται διαφοροτρόπως. Τὴν ὀχρότητα τοῦ προσώπου διαδέχεται συμφορησις, συνδεδεμένη ὑπὸ ληθάργου βαθμηδὸν ἐπικυζάνοντος. Οἱ μυῶνες χλαροῦνται ἐπὶ μᾶ-

λον καὶ μᾶλλον ἐπέρχεται μεγάλη δυσχέρεια εἰς τὴν κίνησιν, ὡς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὀμιλίαν, ἀδυναμία δράσεως, ἧτις ἐν τισι περιπτώσει φθάνει μέχρις ἐντελοῦς τυφλώσεως, τέλος χιτώνσις ὁμοιάζουσα πρὸς ἠλιθιότητα, κατόπιν δὲ τοῦ ληθάργου ἐπαυξάνοντος, ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνακαύσεως καὶ τοῦ ὕπνου καθίσταται ἀκατανίκητος. Ὁ ἀτυχὴς κατακλίνεται μετ' ἀφροσύνης ἐπὶ τῆς χιόνος ἢ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀποκοιμᾶται.

Τὸ ξηρὸν ψῦχος εἶνε ἥττον ἐπιφοβὸν ἀπὸ τὸ συνοδευόμενον ὑφ' ὑγρασίας. Κατὰ τὴν ἐκ Κωνσταντίνης ὑποχώρησιν, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1836, ἐν θερμοκρασίᾳ κατωτάτῃ — 1 βαθμοῦ συνέβησαν τρεῖς περιπτώσεις ψύξεως. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Σετίφ ἐν Βου-Ταλίβ τὸ 1846, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἐκ μίᾳ φαλαγγος 2800 ἀνδρῶν 208 ἔθανον ἐκ τῆς ἀμέσου ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους, πλείονες δὲ τῶν 500 προσεβλήθησαν ὑπὸ ψύξεως. Καὶ ἐν τούτοις τὸ θερμόμετρον δὲν κατῆλθε μέχρι τῶν — 2 βαθμῶν.

Τὰ θύματα τοῦ ψύχους ἀνέρχονται εἰς μυριάδας πολλὰς ἐνεκα τῆς ἀνθρωπίνης παραφροσύνης, ἧτις κατὰ τὴν ἀξιωματικὴν πολέμου ἐξέθηκεν ἑκατομμύρια ἀνδρῶν εἰς τὴν θλίβραν ταύτην δοκιμασίαν. Πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τις εἰς τὸν Ξενοφῶντα τὴν διήγησιν τῶν παθημάτων τῶν Μυρίων καταληφθέντων ὑπὸ τοῦ ψύχους εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀρμενίας. Πρέπει νὰ ἴδῃ πῶς Κάρολος ὁ ΙΒ' μετὰ τὴν μάχην τῆς Πουλτάβας τὸ 1709 ἀπώλεσε τὸ ἡμισυ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὰ δάση τῆς Οὐκρανίας.

Ἄλλ' ἡ εἰκὼν τῆς ἐκ Ρωσίας ὑποχωρήσεως παραμένει ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς ἡ φοβερωτάτη καὶ καταστρεπτικωτάτη πασῶν. Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν στρατιωτῶν πᾶσαι αἱ ζωτικαὶ δυνάμεις εἶχον ἐξαφανισθῆ, ἡ βεβαιότης τοῦ θανάτου ἐμπόδιζεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ καταβάλωσι καὶ τὴν ἐλαχίστην προσπάθειαν ὅπως σωθῶσιν θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἀνικάνους νὰ ὑποστῶσι καὶ τὸν ἐλάχιστον κόπον, ἀπεποιοῦντο νὰ ἐξακολουθῶσιν τὸν δρόμον τῶν καὶ κπτεκλίνοντο χαμαί, ἀναμένοντες τὸ τέλος τῆς ἀθλίας αὐτῶν ὑπάρξεως. Μέγας ἀριθμὸς αὐτῶν διετέλει εἰς ἐντελῆ κατάστασιν παραφροσύνης τὸ βλέμμα τῶν ἦτο ἀπλανές καὶ βλοσυρὸν ἐβαδίζον ὡς αὐτόματα ἐν βαθυτάτῃ σιγῇ. Αἱ ὕβρεις, οἱ βραδισμοὶ αὐτοῖ ἦσαν ἀνίσχυροι ὅπως τοὺς ἐπαναγγάγων εἰς τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος. Τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος, εἰς δ' ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντιστῇ τις ἐπήνεγκε τὸν ὄλεθρον τῆς στρατιᾶς. Τετρακόσκιαι πεντήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν ἐταφίσαν ὑπὸ τὰς χιόνος. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Ναπολέων ἐπανήρχετο εἰς Παρισίους ἐντὸς θερμῆς ἀμαξῆς καὶ ἐδημοσίευσεν διὰ τοῦ Μηνότορος ὅτι ἡ ὑγεία του εἶχεν ὑπὲρ ποτε καλῶς.

«Ὡς ἐλπίζωμεν πρὸς τιμὴν τῶν λαῶν ὅτι τοιαῦται παραφροσύναι δὲν θὰ ἐπαναληφθῶσι πλέον.

Ἡδὴ, ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὁ πολιτισμὸς ἐποίησε τοιαύτας προόδους, ὥστε ἐν τακτικῇ καταστάσει τῶν πραγμάτων καὶ οἱ σφοδρότατοι τῶν χειμῶνων δὲν διασπείρουν ὡς ἄλλοτε τὸν θάνατον ἐφ' ὀλοκλήρων χωρῶν. Οὕτω κατὰ τὸ 814 τὸ ψύχος ὁ λιμὸς καὶ ἡ ἐπιδημία ἐξωλόθρευσαν τὸ τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλιανίας. Τὸ 1316 ὁ ἐπακολούθησας μετὰ τὸν χειμῶνα λιμὸς ἦτο τόσοσ φρικτός, ὥστε ἐκλεπτον τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἔτρωγον. Κατὰ τὴν πολιιορκίαν τῶν Παρισίων ὑπὸ Ἐρρίκου τοῦ Δ' τὸ 1590, ὅτε οἱ κάτοικοι κατήντησαν νὰ τρώωσιν ἀκάθαρτα ζῶα, χόρτα βραστὰ καὶ δέρματα ὑποδημάτων, μήτηρ τις ἐπεχείρησε φαγῆ τὰ δύο τῆς τέκνα. Καὶ αὐτὴ μὲν ἀπέθανε, οἱ δὲ κληρονόμοι τῆς, διότι ἦτο πλουσιωτάτη, εὔρον λείψανά τινά τῶν ἀτυχῶν παιδιῶν,

ἅτινα εἶχεν ἀλατίση, ὅπως διατηρηθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

Πρὸ τινῶν αἰῶνων οἱ Λύκοι ἐπωφελοῦμενοι τοῦ σφοδροῦ ψύχους καὶ τῶν κεκαλυμμένων ὑπὸ χιόνος ἐκτάσεων εἰσῆρχοντο εἰς Παρισίους. Οἱ ἐνδεεῖς ἔθνησκον ἐν τάχει ἐκ τῶν στερήσεων καὶ ἐκ τοῦ ψύχους. Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων τῆς μεταφοράς καὶ αὐτῶν προσέτι τῶν ὁδῶν ὁ λιμὸς δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ. Ἀγνοοῦμεν ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ τὸ μέγεθος παρομοίων συμφορῶν. Ἡ ὑπερτάτη καταφυγὴ ἦτο τότε αἱ δημόσιοι λιτανεῖαι, οἷα ἐγένετο ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1587, ὅτε χιλιάδες λαοῦ, ἡγουμένου αὐτοπροσώπως τοῦ βασιλέως καὶ συνοδευομένου ὑπὸ δύο καρδινάλιων, τῶν Βουρβῶν καὶ Βανδῶν, ἠκολούθησαν τὰς ὑπὸ τῶν μοναχῶν φερόμενας σορούς τῶν ἀγίων λειψάνων.

Ὁ ἱστορικὸς ἐλησμόνησε ν' ἀναφέρῃ ἂν ἡ ἐπιβλητικὴ αὐτὴ ἱεροτελεστία ἐπήνεγκε τὸ ἀναμενόμενον ἀποτέλεσμα.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ ...

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

15 Ἰανουαρίου 1890

Ἐπλήρωσα καὶ ἐγὼ τὸν φόρον μου εἰς τὴν ἐπιδημίαν τοῦ συρμού ἢ εἰς τὸν συρμὸν τῆς ἐπιδημίας. Διότι διὰ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐπάθα ἀπλῆν θέρμη. Ἀλλὰ ποῦ τολμῶ νὰ τὸ ἐκστομίσω; Ἡσθένησα καθ' ὃν χρόνον ὅλοι ὁ κόσμος πάσχει ἢ νομίζει ὅτι πάσχει ἀπὸ ἰνφλουέντζαν, τὸ καθῆκόν μου ἦτο νὰ πάθω ἰνφλουέντζαν. Πᾶσα ἐκτροχίασις ἀπὸ ἕτον γενικὸν κανόνα θὰ ἐθεωρεῖτο ἀνευλάβεια ἀσυγχώρητος, ἐπανάστασις κατὰ τῶν καθεστώτων, ἐγγλῆμα καθοσιώσεως. Ὑποκύπτω λοιπὸν εἰς τὸ πεπρωμένον.

Ἐπῆρξα καὶ ἐγὼ μετὰ τῶσων ἄλλων μυριάδων θύμα τῆς ἀσθενείας, ἡ ὅποια μαστίζει ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον. Προσέφερα καὶ ἐγὼ γενναίως τὸ σῶμά μου δι' ὀλίγας ἡμέρας ἄσυλον τῶν μικροβίων τὰ ὅποια ἐκ Ρωσσίας διεσπάρησαν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ὡς σημεῖος Ἀγγλῶν περιηγητῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Κούκ ἀνέλαβε νὰ ἐπιδείξῃ ὅτι ἔχει ἀξιοθέατον αὐτὴ ἡ γηραιὰ ἡπειρὸς μας... Διότι τὸ ἔμαθες ἴσως. Μετὰ ἀπεγνωσμένας προσπάθειας Βιενναῖος ἰατρός κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ καὶ τὸ βακτηριδίον τῆς ἰνφλουέντζαν. Τόσῃν καλὴν θέλησιν κατέβαλαν οἱ ἰατροὶ ὅλοι τῆς Γῆς εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, ἀφ' ὅτου διεδόθη ἡ ἐπιδημία τοῦ κατάρρου, ὥστε πραγματικῶς ἔλλειψιν προθυμίας ὅ ἀπεδείκνυε τὸ βακτηριδίον, ἂν δὲν παρουσιάζετο ἐπὶ τέλους εἰς τὸ ἄκρον τοῦ μικροσκοπίου ἐνδὸς ἐξ αὐτῶν. Οὕτω θὰ ἤσυχάσουν καὶ οἱ λοιποὶ καὶ θὰ ἐπανέλθουν μὲ περισσότερον ζῆλον εἰς τοὺς ἀρρώστους των, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀπόλυτον ἀνάγκην ὅλου τοῦ ζήλου των.

Τὸ ἀπελπιστικὸν εἶνε ὅτι ἐνῶ ὅλοι μὲ τόσῃν ἐνκολίαν ἀπὸ τινος ἀνακαλύπτουσι τὰ μικροβία τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν, κανεὶς δὲν κατορθώνει ν' ἀνακαλύπτῃ τὸν τρόπον τῆς καταστροφῆς αὐτῶν, ἐγὼ

δὲ ὁμολογῶ ὅτι θὰ ἐπροτίμων τὸ δεύτερον, διότι δὲν βλέπω τί μᾶς ὠφελεῖ νὰ γνωρίζωμεν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν, τὰς ιδιότητας, τοὺς τρόπους τῆς ἐνεργείας τῶν ἐχθρῶν μας καὶ νὰ μὴ γνωρίζωμεν πῶς νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσωμεν.

Ἐπὶ τέλους ναί! Ὅλοι αἱ νόσοι καὶ αἱ μαλακίαι εἶνε ἀποτέλεσμα μικροβίων! Τὰ μικροβία μάλιστα αὐτῶν δὲν τὰ εἰσδεχόμεθα ἐξωθεν. Τὰ τρέφομεν ὅλα ἐντὸς τοῦ σώματός μας. Τὸ πᾶν δὲ εἶνε νὰ κατορθώσωμεν νὰ συζῶν ἐν ἀρμονίᾳ. Ὅταν ὑγιαίνωμεν ἕκαστον μικροβίον ἐκτελεῖ τὸ καθῆκόν του καὶ ἡ μηχανὴ τῆς ζωῆς λειτουργεῖ κανονικῶς. Ὅταν ἀσθενήσωμεν, θὰ εἴπῃ ὅτι κάποιον ἐκ τῶν μικροβίων μας ἐγείνειν ὀνηρότερον, ἐν ἄλλο δὲ εὔρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταστῆ ἐπιθετικώτερον, νὰ καταλάβῃ αἰφνιδίως τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐπομένως νὰ ἐκτραπῆ εἰς ἀναιρέσιαν, αἱ ὅποια διασαλεύουν τὴν ἰσορροπίαν τῆς σωματικῆς υγείας. Καὶ ὅταν ἀποθάνωμεν, δηλαδὴ ὅταν χάσωμεν τὴν δύναμιν νὰ διατηρῶμεν τὴν ἰσότητά μεταξὺ τῶν μικροβίων μας, καθὲν ἀπὸ αὐτὰ πηγαίνει εἰς τὴν δουλειά του. Ἀλλὰ τί μὲ ὠφελοῦν ὅλοι αὐτοὶ αἱ θεωρίαι; Μέχρι τοῦδε ἀρκετὰ μικροβία ἀνεκαλύφωμεν. Ἄς καταγίνωμεν τώρα νὰ εὐρωμεν καὶ τὸ ποντικοφάρμακον μερικῶν. Ἄλλως, φίλε μου, φοβοῦμαι ὅτι καμμίαν ἡμέραν θὰ ἔχωμεν ἀνακαλύψει τόσα, ὥστε καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς θὰ εἶνε κινητὸς ζωολογικὸς κῆπος βακτηριδίων, καὶ θὰ τὸ εἰξεύρῃ, γνωρίζεις δὲ ὅτι τὴν δυστυχίαν ἀποτελεῖ ἡ γνῶσις αὐτῆς.

Ἀρχίζω νὰ ἐνθυμοῦμαι μὲ πόνον τοὺς μακρινοὺς καιροὺς, κατὰ τοὺς ὁποίους ἠσθενοῦμεν καὶ ἀπεθνήσκειμεν, χωρὶς νὰ εἰξεύρωμεν ὅτι εἴμεθα θύματα τῶν ἀπείρως μικρῶν ὄντων, τὰ ὅποια μᾶς ἀπεκάλυψε τὸ μικροσκόπιον τοῦ Παστέρ, τοῦ Κῶχ καὶ τῶν μαθητῶν των.

K...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΡΑΤΑ

Τί νὰ κάμω τὰ ἑκατομύριά μου; Τὸ περίεργον τοῦτο ζήτημα συζητεῖ μετὰ πολλῆς ὁμολογουμένως ἐμβριθείας ἐν ἄρθρῳ του δημοσιευθέντι ἐν τινὶ τῶν τελευταίων τευχῶν τῆς «Βοραιοαμερικανικῆς ἐπιθεωρήσεως» ὁ μυριόπλοτος Ἀνδρέας Κάρνετζη, Σκῶτος τὸ γένος, ἐν Ἀμερικῇ πλουτήσας καὶ αὐτόθι διαμένων. Φρονῶν ὅτι εἶναι ἄδικον εἰς μόνον ἄνθρωπος νὰ νέμεται περιουσίαν κολλοσιαίαν, ἦν δι' εὐτυχῆς συνδρομῆς τῶν περιστάσεων κατώρθωσε νὰ συναθροίσῃ καταλήγει εἰς τὸ ἐξῆς συμπέρασμα, «ὅτι εἶναι αἰσχρὴ ν' ἀποθνήσκῃ τις πλούσιος, καὶ ὅτι πᾶς τίμιος ἄνθρωπος, καθῆκον ἔχει ἂν ἀπέκτησεν ἑκατομύρια νὰ διαθέσῃ αὐτὰ ζῶν ὅσον τὸ δυνατόν σκοπιμώτατα καὶ ὠφελιμώτατα πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθόν.» Τοῦτου τεθέντος ἐρωτᾷ πῶς δύναται νὰ ἐπιτευχῆ τοῦτο, καὶ εἰδικῶς πῶς αὐτὸς δύναται νὰ διαθέσῃ ἐπ' ἀγαθῶν τὰ πλοῦτή του. Ἐπισκοπῶν τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς χρήσεως τοῦ πλοῦτου πρὸς κοινὸν ὄφελος, ἀποκλείει ἐν πρώτοις τὴν ἰδιωτικὴν ἀγαθοεργίαν, ὡς παρέχουσαν μόνον ἐγωϊστικὴν ἀπόλαυσιν εἰς τὸν ἀγαθοεργοῦντα, διαφθείρουσαν δὲ τὰ ἦθη. Πρώτιστον δ' ἀγαθὸν θεωρεῖ ὁ πολυτάλαντος Ἀμερικανὸς τὴν ἰδρυσὶν πανεπιστημίου, ἢ ἀστεροσκοπίου, ἢ δημοτίας βιβλιοθήκης· φαίνεται δ' ἀποκλίνων μᾶλλον ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης, ἐνθυμούμενος ὅποσῃν ἠσθάνετο γὰρ ἂν ὅτε παῖς ὢν πτωχός, ἐλάμβανε κατὰ Σάββατον βιβλία πρὸς ἀνάγνωσιν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ἀγαθοῦ τινος συνταγματάρχου ἐν Πιττσβούργῳ, ὅστις παρείχεν αὐτὴν προθυμώτατα εἰς χρῆσιν τῶν παιδίων. Ἀμέως δὲ μετὰ τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ πανεπιστήμια τάσσει τὰ πιστημονικὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ νοσοκομεῖα, καὶ τελευταῖα τὰ λουτρά, τοὺς δημοσίους κήπους καὶ καθόλου τὰς ὁμορφὰς πρὸς καλλωπισμὸν τῶν πόλεων.

Ὁ Γλάδστον οὐ ἐξήτηθη ἡ γνώμη περὶ τοῦ ζητήματος τοῦτου, ἀπεκάλεσε τὸ ὑπὸ τοῦ Κάρνετζη ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ περιοδικῷ δημοσιευθέν ἄρθρον «Εὐαγγέλιον τοῦ πλοῦτου» καὶ πῆχθη πάντες οἱ ἑκατομμυριοῦχοι νὰ ἐκτελέσωσι τὰ παραγγέλματα αὐτοῦ, καὶ πρῶτος πάντων, ὡς εἰκός, ὁ συντάκτης αὐτοῦ.

Μία ὥρα δι' ὅλον τὸν κόσμον. — Ὡς γνωστόν, ὅπως σήμερον κανονίζονται τὰ ὠρολόγια ἐκάστη πόλις, ἐκάστη πόλις ἔχει καὶ τὴν ἰδικὴν τῆς ὥραν, ἢ δὲ διαφορά μεταξὺ δύο πόλεων τοῦ αὐτοῦ κράτους εἶνε ἐνίοτε κατὰ ὥρας ὅλας. Ἐν Γαλλίᾳ ἀνακινεῖται νῦν τὸ

ζήτημα τῆς καθιερώσεως μιᾶς μόνης ὥρας «ἐθνικῆς ὥρας» διὰ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀλγερίαν, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἂν τὰ ἡλιακὰ ὠρολόγια δὲν συμφωνοῦσιν, ἀλλὰ τὰ γαλλικὰ ὠρολόγια πάντα κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν νὰ σημαίνωσι τὴν μεσημβρίαν Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἀκαδημία τῆς Βολωνίας λαβοῦσα ἀφορμὴν ἐκ τούτου ζητεῖ μεγαλύτερα πράγματα: μίαν ὥραν δι' ὅλον τὸν κόσμον. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἐγερωθῶσιν ἀντιζηλῖαι τοπικαὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς ὥρας, προτείνει νὰ ληφθῇ ἡ ὥρα τῆς Ἱερουσαλῆμ. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ γείνη καὶ οὔτε θὰ γείνη εἰς τὰς ἡμέρας μας.

Ἀνθρωποὶ κερασφόροι. — Κατὰ τινά ἀποστολὴν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας ἐσχάτως γενομένην ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὁ λοχαγὸς Ἀλβονόγ ἠχμαλώτισε Ἰνδούς τινάς. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχει καὶ εἰς ἔχον παραδόξου ἰδιότητα. Εἶνε ὑψηλότερος τῶν συντρόφων του καὶ ἔχει δασύτατον πάγων, ἐνῶ οἱ ἄνδρες κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶνε γενικῶς ἀγένειοι. Ἀλλὰ τὸ παραδοξότατον πάντων εἶνε ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς φέρεται ἐπὶ τοῦ μετώπου δύο ὀστεῶδες ἐξαγκώματα, δύο ἀληθινὰ κέρατα, ὅχι μικρότερα τῶν πέντε ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ὁμοιάζοντα πολὺ κατὰ τὴν ὑψὴν πρὸς κέρατα ἐλάφου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐπικυροῖ νῦν τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν περιηγητῶν ὅτι εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας ἔχουσι συναντήσῃ φυλὴν ὀλοκλήρον Ἰνδῶν κερασφόρων.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογία. — Τὸ ἐν Ὁξονίᾳ πανεπιστήμιον ἐχορήγησε τῷ κ. T. W. Allen καθηγητῇ ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Βασιλείσης ἐπίδομα 500 λιρῶν στερλινῶν πρὸς σύνταξιν Ἐκθέσεως περὶ τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Εὐρώπης ἐλληνικῶν χειρογράφων, μάλιστα τῶν χειρογράφων τοῦ Ὁμήρου.

Ἀπενεμήθη τὸ Χάριον γέρας εἰς τὸν ἐν Κανταβριγίᾳ καθηγητὴν κ. A. C Pearson διὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ περὶ τῶν ἀσπασμάτων τοῦ Ζήνωνος καὶ τοῦ Κλεάνθους.

Κατὰ τὸν προσεχῆ Μάιον θὰ πανηγυρισθῇ ἐν Μομπελιῆ ἡ ἐξηκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ πανεπιστημίου.

Ἀρχαιολογία. — Ὁ κ. Ch. Waldstein διωρίσθη ὀριστικῶς διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανικῆς σχολῆς· διατηρεῖ ὅμως καὶ τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Κανταβριγίας καθηγητικὴν ἐδραν του. Διάδοχος δ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐφορείᾳ τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ Φιτωσουλαιμίου μουσειοῦ διωρίσθη ὁ καθηγητῆς κ. J. H. Middleton. — Τὸ ἐν Κανταβριγίᾳ Πανεπιστήμιον ἐχορήγησε τῷ κ. F. G. Fraser 100 λίρας στερλινῶν μελετήσῃ ἐπιτοπίως τὰς ἐν Ἑλλάδι νεωτέρας ἀνασκαφὰς πρὸς παρασκευὴν νέας ἐκδόσεως τοῦ Παυσανίου.

Ἐπιστημονικά. — Ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Γούτεμπεργ ἐν Βυρτεμβέργῃ δύο Βυρτεμβέργιοι ἐπιστήμονες ἀνασκάψαντες εἰς τὰ ἐνδον σπηλαίου τινὸς καλουμένου Χέππενλοχ ἀνεκάλυψαν στοὰς καὶ κοιλότητας, ὧν ἡ ἔκτασις καὶ αἱ γραφικαὶ καλλιῶν εἶναι ἀπαράμιλλοι, ὑπερβαίνουσαι κατὰ τὰς βεβαιώσεις τῶν ἰδόντων τὰ θαυμάσια πάντων τῶν γνωστῶν σπηλαίων. Γεωλογικῶς τὸ σπηλαίον τοῦτο τάσσεται εἰς τὴν τριτογενῆ περίδον· εὑρέθησαν δ' ἐν αὐτῷ καὶ τινά προϊστορικὰ ἀντικείμενα.

Θεατρικά — Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Γαλλίας ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον περὶ χορηγίας πιστώσεως τριῶν καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίων φράγκων πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἀποτεφρωθέντος θεάτρου τοῦ Κωμικοῦ μελοδράματος. Πλὴν τῆς ζητουμένης ταύτης χορηγίας τὸ θεάτρον ἐκείνο ἔχει καὶ κεφάλαιον διαθέσιμον μείζον τοῦ ἑκατομμυρίου, προσερχόμενον ἐκ τῶν πληρωθέντων ἀσφαλιστρῶν.

— Ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ τῆς Γκαϊτέ παρεστάθη πρό τινων ἡμερῶν « Τὸ ταξείδιον τῆς Σουζέττας », ἔργον τῶν Σιβὸ καὶ Δυρὸ, μετὰ μουσικῆς τοῦ Λέαντος Βασσέρ. Τὸ ἔργον τοῦτο, οὐ ἡ πρώτη παράστασις ἐστέφθη ὑπὸ μεγίστης ἐπιτυχίας, κυρίως εἰπεῖν οὔτε δρᾶμα εἶναι οὔτε κωμῳδία, ἀλλὰ θεαματικὸν τι κατασκευάσμα, ὠνθλευμένον μὲ παντομίμας καὶ ἰπποδρομικὰ ἀγωνίσματα καὶ μουσικὴν οὐχὶ πολὺ πρωτότυπον. Ἡ ὑπόθεσις εἶναι ὀλίγον παράλογος, ἡ δὲ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Ἰσπαχῶν τῆς Περσίας, ἐν Βαρκελώνῃ, ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Σμύρνῃ. ἔνθα γίνεται καὶ ὁ γάμος τῆς ἡρώδους Σουζέττας. Πρωταγωνιστοῦσι δ' ἐν αὐτῇ καὶ δύο Ἕλληνες, ὁ Ζεφύρης καὶ ὁ Κορρικόπουλος! καὶ πολλοὶ Τούρκοι. Ἐκ τῶν ἑνδεκα δὲ σκηνογραφῶν τοῦ δράματος, εἰς τρεῖς πράξεις διηρημένον, αἱ μὲν σκηνογραφίαι τῆς δευτέρας πράξεως εἶναι ἑλληνικαὶ παριστάσαι ἢ πρώτη τῆς Ἀθήνας, ἡ δευτέρα τὸ σαλόνιον τοῦ στρατηγῶ Ζεφύρη, ἡ τρίτη τὴν σκηνὴν τοῦ Κορρικόπουλου καὶ ἡ τετάρτη ἑορτὴν εἰς τὰ βουνά· αἱ δὲ τῆς τρίτης πράξεως εἶναι σμυρναϊκαὶ ἢ τελευταία τούτων παριστᾶ πλατεῖαν ἐν Σμύρνῃ, ἐν ἣ τελεῖται ὁ γάμος τῆς Σουζέττας, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀναστατώσῃ αὐτὴν τὸ ἰπποδρόμιον τοῦ ἀμερικανοῦ Βλαίσκωσι καὶ Σας.

Δημόσια ἔργα, συγκοινωνία. — Οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῶν ἀγγλικῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων ἐπανηγγύρισαν πρό τινων ἡμερῶν κατὰ τὸ σύνθεσις τὴν ἐπέτειον τοῦ περιορισμοῦ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς ἕνα πένναν (10 λ. περίπου) κατ' ἐπιστολήν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ γενικός διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων ἠμιλήσας ἐξέθηκε τὰς ἐν τῇ ταχυδρομικῇ συγκοινωνίᾳ συντελεσθείσας προσόδους κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν ἀγγλικῶν ταχυδρομείων μεταβιβαζομένων ἐπιστολῶν ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς δύο δισεκατομύρια καὶ 300 ἑκατομύρια· ὁ δὲ τῶν κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος διαβιβασθέντων τηλεγραφημάτων εἰς 53 ἑκατομύρια.

Νεκρολογία. — Ἀπέθανεν ἐν Μονάχῳ ὁ Φραγκίσκος Λάχνερ (Franz Lachner) ὁ μελοποιὸς τῶν μελοδραμάτων Αἰκατερινῆς Κορνάρου, Βενεβενούτου Κελλίνῃ καὶ Ἀλιδίας καὶ συνθέτης πολλῶν μουσικῶν συμφωνικῶν. Γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1803, ἐρχοματίας διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας τοῦ ἐν Μονάχῳ αὐλικοῦ θεάτρου, ὅπερ εἰς αὐτὸν κυρίως ὀφείλει τὴν ἀκμὴν του, ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ θανάτου του.

— Ὁδοηκοντούτης σχεδὸν τὴν ἡλικίαν ἀπέθανεν ἐν Λονδίῳ ὁ στρατάρχης λόρδος Νάπιερ ὁ τῶν Μαγδάλων ἐπικαλούμενος· ὁ Νάπιερ, ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατόν, διεκρίθη ἰδίως ἐν ἔτει 1857 ὡς ἀρχηγὸς τοῦ μηχανικοῦ κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἀνατασίᾳ, καὶ ἐν ἔτει 1867, ὅτε ἀνετέθη αὐτῷ ἡ ἀρχηγία τῆς εἰς τὴν Ἀθησυνίαν ἐκστρατείας τῶν Ἀγγλων. Διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκδόσιν τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἐδόθη αὐτῷ τὸ ἀξίωμα λόρδου, μετὰ τοῦ τίτλου βαρῶν τῶν Μαγδάλων, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀλωθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἀθησυνιακῆς πόλεως.

— Τῇ 29]10 Ἰανουαρίου ἀπέθανεν ὁ αὐστριακὸς ποιητὴς καὶ λογογράφος Σέλιγμαν Ἑλλερ (Heller),

γεννηθεὶς κατ' Ἰούλιον τοῦ 1831 ἐν Ράουδνιτς τῆς Βοημίας. Τὰ κυριώτατα ἔργα αὐτοῦ εἶναι ὁ « Ἀχασθῆρος » ἔπος ἐν ᾧ ἀφετηρίαν ἔχοντι τὸν μῦθον τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου ἐπισκοπεῖται ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ δρᾶμα « Οἱ τελευταῖοι Ἀσμοναῖοι » καὶ συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων (Gedichte). Ἐγράφη δὲ καὶ πολλὰ ἄρθρα κριτικὰ ἄξια λόγου ἐν ἐφημερίαις, τακτικὸς ὢν συνεργάτης τῆς « Βοημίας » τῆς Πράγας καὶ τῆς « Γερμανικῆς ἐφημερίδος » τῆς Βιέννης.

— Ὑπερεβδόμηκοντούτις τὴν ἡλικίαν ἀπέθανεν ἡ κυρία Φιτετζώρτζ, σύζυγος τοῦ δουκὸς τῆς Κανταβριγίας, ἐξαδέλφου τῆς Βασιλισσῆς τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀρχιστρατήγου τοῦ βρεττανικοῦ στρατοῦ. Ἡ ἀποθανοῦσα ἦν θυγάτηρ τυπογράφου, καὶ πρό τοῦ γάμου τῆς ἦτο ἠθοποιὸς διάσημος. Ἐνεκα δὲ τοῦ ταπεινοῦ γένους αὐτῆς δὲν ἦτο δεκτὴ ἐν τῇ αἰλῇ τῆς βασιλισσῆς Βικτωρίας, ἐτιμᾶτο ὅμως τὰ μέγιστα διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὁ κυρτὸς ρυθμίζει τὰ πάντα σήμερον καὶ αὐτὰ τὰ δάκρυα ὑπάρχουν λύπαι ποῦ πηγαίνουν καλὰ καὶ λύπαι ποῦ δὲν πηγαίνουν καθόλου.

*

Ἡ κοινωνία εἶνε ἀνταλλαγὴ ὑποχρεώσεων καὶ ὑπερσιῶν· καθεὶς παίρνει περισσότερον ἀφ' ὅτι δίδει καὶ ὅμως δὲν χρεωστεῖ χάριν κανενός.

*

Αἱ γυναῖκες, ὅπως τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ, εἶνε ὅλαι ἴδιαι καὶ ποτὲ δὲν ὁμοιάζουν ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἐκ μυωπίας. — Κλητὴρ συλλαμβάνει τὴν νύκτα ζωηρὸν φοιτητὴν ὁ ὁποῖος στοιχηματίζεται πρὸς φίλους εἶχεν ἀναρχηθῆ εἰς ἕνα ἐκ τῶν φανῶν τῆς ὁδοῦ Σταδίου: — Κατέβη κάτω γρήγορα· τί ζητᾶς αὐτοῦ πάνω; Καὶ ὁ φοιτητὴς μετ' ἀφελείας ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ φανού: — Δὲν ἀνέβηκα ἔς τὸν βρόντον, ἀδελφέ. Ἦθελα νὰ μάθω ἂν εἶνε πολὺ περασμένη ἡ ὥρα καὶ ἐπειδὴ εἶμαι φοβερὰ μῦθῳ δὲν ἤμπορούσα ἀπὸ κάτω νὰ ἰδῶ ἂν εἶνε ἀναμμένο τὸ φανάρι ἢ σβυστό.

Καθαριότης. — Ἡ μήτηρ: Μὰ πῶς ἐλέρωσες πάλιν τὰ χέρια σου, Νίκο; τί ἐπίασες; — Νίκος: Δὲν ἐπίασα τίποτε, μαμὰ... μόνον θὰ λερώθησαν ποῦ ἔτριψα τὰ μούτρα μου.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ σκουπιῶς. — Ἰγνογράφημα γνωστοῦ βιενναίου καλλιτέχου τοῦ Ἰ' ἄουζε εἰκονίζον μετὰ θυμαστῆς ζωηρότητος σκηνὴν ἐκ τῶν ὁδῶν τῆς αὐστριακῆς πρωτεύουσας.

Ἀνατολίτις, εἰκὼν Σίγελ. — Ὁ Σίγελ εἶνε σύγχρονος γερμανὸς ζωγράφος, γεννηθεὶς τῷ 1844, ἀποκατεστημένος δ' ἐν Βερολίῳ ἀπὸ τινων ἐτῶν. Πολλὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶνε δημοτικώτατα ἐν Γερμανίᾳ, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ *Μήδεια*. Ὁ Σίγελ ἐζωγράφισε παντοειδῆς εἰκόνας, ἀλλ' ἰδιάζουσιν τρέφει στοργὴν πρὸς τὴν ἀπεικόνισιν φαντασιῶδων γυναικείων μορφῶν. Μία τούτων εἶνε καὶ ἡ *Ἀνατολίτις*, μελαγχρινὴ καὶ μελανόφθαλμος· μούσα ἀνακρούουσα ἐπὶ τῶν χορῶν βαρβαρικῆς ἀρπας τὸ μέλος ἠδουπαθοῦς ὠδῆς.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ρακὴ εἰς τὸ κράας. — Ὅταν τὸ κράας εἶνε σκληρὸν καὶ ἀμφιβάλλετε ἂν θὰ βρακῆ ἐγκαίρως ρίψατε ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ὥραν ποῦ τὸ ἐξαφρίζετε δύο ποτηράκια ρακῆς διὰ μιαν ὁκάν κράας.